

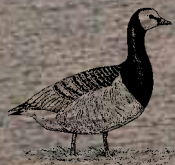
VERN AV SJØFUGL I INDRE OSLOFJORD

Fylkesmannen i
Oslo og Akershus
Fylkesmannen i
Buskerud

Norsk Ornitologisk Forening,
avd. Oslo og Akershus

*Kvite måke
hils mine kjære,
kvite måke
fly nå hjem og hils fra meg!*

*Kvite måke
vinden vil bære
over bølgene den lange, lange vei*

Gunnar Reiss-Andersen

Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl ble vedtatt i 2009, og supplerer verneplanen fra 1978. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Fylkesmannen i Buskerud og Norsk Ornitologisk Forening ønsker med dette å formidle kunnskap om sjøfugl og verneområder i indre Oslofjord. La denne brosjyren være en inspirasjonskilde til å bli bedre kjent med den flotte naturen i vår unike skjærgård.

Sjøfugl er en fellesbetegnelse på fuglearter som er knyttet til det marine miljø store deler av året. Artene kan ha ulike krav til leveområde, men ett behov har de til felles, og det er å få være i fred i hekketiden.

Oslofjorden har fremdeles rike hekkebestander av sjøfugl, men vesentlige endringer i leveområder og livsmiljø skjer raskt i vår tid. Det er i dag flere fritidsbåter enn sjøfugler i våre kystkommuner. Utover økt forstyrrelse og press på naturen, oppstår også lett konflikt med behovet for fred og ro som opplevelsen av levende natur gir.

Systematisk telling av hekkende sjøfugl gjennom mer enn 30 år viser betydelige bestandssvingninger i fjorden. Et hoved-

trekk er at ærfugl og stormåker (sildemåke, gråmåke og svartbak) har økt i antall over en lang periode. Derimot viser bestanden av hettemåke og makrellterne en dramatisk tilbakegang.

I flere av verneområdene er det i tillegg til fuglelivet en spennende vegetasjon, sjeldne insekter og en særegen geologi. Detaljert informasjon, med lenker til fullstendige vernebestemmelser finnes på naturbase.no.

Flere av verneområdene har dessuten stor betydning for friluftsliv på land eller sjø utenom fredningstiden. Den enestående naturen i indre Oslofjord er en verdifull arv som vi må forvalte til beste for kommende generasjoner.

April 2011

Anne-Marie Vikla
Fylkesmiljøvernsjef i
Oslo og Akershus

Øivind Holm
Fylkesmiljøvernsjef i
Buskerud

Håkan Billing
Leder i Norsk Ornitologisk
Forening, avd. Oslo og
Akershus

§ Hva er lov – og ikke lov?

På fjorden skal vi kose oss og koble av fra storbyens hektiske jag. Likevel er vi så mange at det er nødvendig med visse retningslinjer.

J F M A M J J A S O N D

En kort forstyrrelse av fuglelivet i hekketiden kan lett spolere en hel

hekkeseosong. Derfor gjelder **totalt ferdselsforbud under hekkeperioden 15. april–15. juli** i fredningsområdene*. Med få unntak er det i denne perioden heller ikke tillatt å ferdes nærmere enn 50 meter fra land. Alle verneområder skal være merket med skilt, men skilt som er forsvunnet gir ikke et fritak fra ferdselsforbudet.

Utenom perioden med ferdselsforbud er det fortsatt viktig å utvise forsiktighet. Den unike naturen på den kalkrike, skrinne grunnen er spesielt sårbar. Visse planter og insekter finnes kun her, og brudd på vernebestemmelser kan få fatale følger for både flora og fauna. I de fleste verneområdene gjelder:

- **Ferdselsforbud 15. april–15. juli.**
- **Ikke lov å sette opp telt eller gjøre opp ild.**
- **Hund skal holdes i bånd hele året.**
- **All vegetasjon er fredet, også tang og tare under vann.**
- **Berggrunnen skal ikke skades.**

Husk også at mange fugler har små unger også i tiden etter 15. juli. Agressiv adferd fra foreldrefuglene betyr at du bør flytte deg noen meter.

– Og selvsagt tar du med deg avfallet etter en hyggelig rast i fuglenes paradiset!

Verneområdene for sjøfugl i Oslofjorden er i hovedsak opprettet med hjemmel i naturvernloven fra 1970, men denne ble i 2009 erstattet av **naturmangfoldloven**. I en overgangsperiode vil disse lovene utfylle og supplere hverandre.

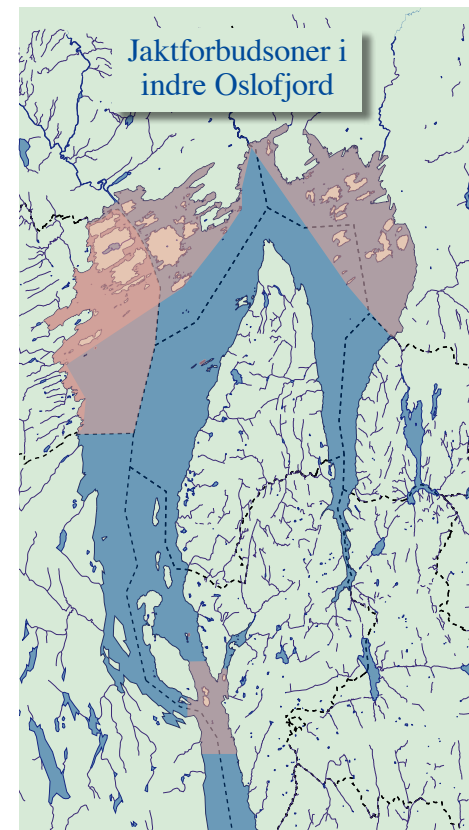
NATURRESERVAT er den strengeste verneformen og benyttes ofte når verneverdiene er sammensatt av dyreliv, planteliv eller geologi.

FUGLEFREDNINGSOMRÅDE er en mildere verneform som er brukt der artene er sjeldne eller står i fare for å forsvinne, eller at området er tilholdssted for en rekke arter.

BIOTOPVERN er brukt for områder som har en særlig verdi for vilt. For sjøfugl benyttes biotopvern i første rekke for områder med få arter eller mindre sjeldne arter.

* = Se egne bestemmelser for Ranvikolmen og Tofteholmen

Menneskelig sommeraktivitet på Skogerholmen («Skauern»), mens sjøfuglene har sitt fristed på Terneholmen i bakgrunnen.

Oslofjorden sett fra luften er formet som en svane der Bunnefjorden utgjør hodet med nebbet stikkende sørover og Vestfjorden som selve svanehalsen. Dette er *indre Oslofjord*. Breidangen, den egentlige midtre Oslofjord, er svanekroppen med Drammensfjorden stikkende opp som en stjørt. Skjærgården i Vestfjorden og Bunnefjorden er dominert av relativt lave øyer, holmer og skjær. Landskapet i Drøbak-sundet og videre sørover til Breidangen er svabergformet, og holmene er bratte med glattskurt grunnfjell.

Geologisk hører øyene i indre Oslofjord til *Oslofeltet*, avgrenset av forkastningen mot Nesoddens harde og bratte grunnfjell som stuper rett i sjøen. Bergartene i Oslofeltet består av mørkegrå skifer og lyse kalksteiner fra tidsepokene kambrium, ordovicium og silur (såkalt kambrosilur) for omkring 400–540 millioner år siden. Landskapet var den gang et grunt hav hvor det ble avsatt leire

og dyr med kalkskall. Leira er i dag den grå skiferen som ligger lagvis sammen med lyse striper og knoller av kalkstein. Fossiler som spor og avtrykk av kambrosiluriske havdyr finnes mange steder.

Gangbergarter som har trengt opp gjennom kalk og skifer, og de mektige lavafjellene i vest (for eksempel Kolsås), er tidsvitner om vulkanisme i den urolige permtiden.

Den kalkholdige berggrunnen sammen med et varmt og tørt klima gjør indre Oslofjord til en eksotisk oase i vårt skog- og fjelland. Flere av Oslofjordens blomsterarter er helt spesielle i norsk sammenheng. Furu trives på skrin og tørr grunn, og dominerer derfor på de skogklede øyene. På treløse holmer og skjær er det et usedvanlig mangfoldig fugleliv – en godt utviklet skjærgård med tallrike sjøfuglkolonier.

Sjøfuglene foretrekker å hekke på skjær og holmer der deres fiender som hund, katt, rev og grevling ikke kommer til for å røve reirene. Måker og terner hekker i kolonier som kan telle hundrevis av par. Siden de er svært aggressive overfor inntrengere, tiltrekker koloniene seg gjerne andre sjøfuglarter som drar nytte av beskyttelsen.

Under trekket følger fuglene gjerne geografiske ledelinjer. Oslofjorden fungerer som en nordrettet trakt. Trekkfugler som følger fjorden innover under vårtrekket videre mot nord, kan ofte ses på gode utsiktsplasser som Jeløya, Nesoddtangen og Fornebu.

Store mengder kortnebbgås trekker nordover langs Oslofjorden på vårparten på vei til Svalbard. Det tilsvarende høsttrekket til sørlige strøk foregår i september. Da kan man oppleve virkelig store, kaklende gåseploger mot himmelen.

I september kommer det store mengder alkefugler inn i fjorden. Ofte er fenomenet knyttet til matmangel i Skagerrak. Det er vanligvis en langt høyere andel lomvi enn alke. Noen få alkekonger besøker også fjorden senhøstes.

Med en unik og sjelden flora blir det også spesielle insektarter, hvor noen er begrenset til kun én plantart. Lakrismjeltblåvingen er en liten sommerfugl som krever erteplanten lakrismjelt i larvestadiet, og forekommer kun på en håndfull øyer og noen fastlandslokaliteter i indre Oslofjord samt i Hole kommune. Den vakre, grønne smaragdbladmåleren, som lever av ryllik, finnes bare på kalktørrenger på Ostøya og Borøya. Dragehodeglansbillen har spesialisert seg på å leve i frøhodet til planten dragehode. Buskdansefluen og herosommerfuglen finnes kun på Ostøya, gressdvergedderkoppen kun på Ranvikholmen, og draculavepsen har verdens eneste kjente lokalitet på Tofteholmen.

Sjøfuglene i indre Oslofjord

Her følger en kort beskrivelse av de 27 vanligste eller mest karakteristiske sjøfuglartene i indre Oslofjord. Totalt er det rundt 40 sjøfuglarter som regelmessig har tilhold i fjorden.

På bildet sitter storskarv på Ildjærnsflu.

Grågås (*Anser anser*)

Grågåsa er en stor og ensfarget, grå gås. Det var ingen kjent hekking av gjess i Oslofjorden før på slutten av 1970-årene, da de første grågåskullene ble oppdaget i Bunnefjorden. Nå er grågåsa en karakterart med en hekkebestand på 70 par i 2009. I tillegg er det mange ikke-hekkende fugler slik at store grågåsflokker nå er et vanlig syn. Grågåsa myter (feller vingefjærene) allerede i juni. Gjessene mister da flygeeviden i et par uker og blir mer sky. De ankommer tidlig i mars og blir til langt utpå høstparten. De fleste overvintrer i Nederland.

Knoppsvane (*Cygnus olor*)

Knoppsvanen er Norges største fugleart, og den hviteste. Den har oransje nebb i motsetning til sangsvanens gule. Arten er mellom-europeisk og hekket ikke i Norge før i 1926. Foretrekker næringsrike innsjøer, men fra slutten av 1970-årene er den blitt mer vanlig i fjorden, der det første hekkefunnet ble gjort i Hallangspollen i Frogn i 1993. I 2009 var bestanden i indre Oslofjord tolv par. I tillegg hekker arten i Engervannet ved Sandvika der svanefamiliene tar sine nyklekte unger ut i fjorden. Arten er ganske hardfør – kommer tidlig og trekker sent.

Kanadagås (*Branta canadensis*)

Kanadagåsa er den største gåsearten i Norge. Kroppen er lys gråbrun og halsen svart med en hvit hakeflekk. Arten ble innført i 1960-årene. Hekking i Oslofjorden er registrert fra 1979. Bestanden økte til 60 par midt på 1990-tallet, da ulike forvaltningstiltak ble igangsatt for å holde denne introduserte arten under kontroll, og tallet i 2009 kun 10 hekkende par. Det er grunn til å tro at kanadagås konkurrerer om hekkeholmene med grågås og stokkand. Mange overvintrer i Danmark.

Hvitkinngås (*Branta leucopsis*)

Hvitkinngåsa er en mindre slektning av kanadagåsa. Før var hvitkinngås sjelden, med små hekkeforekomster på Svalbard og i Nord-Russland. Etter fredning begynte gåsa å hekke i Østersjøen fra 1970 og spredte seg derfra videre innover i Sverige. Oslofjordfuglene var hovedsakelig rømlinger fra dyreparken på Ekeberg, og hekket første gang på Kaninøya ved Malmøya i 1979. På 1990-tallet økte bestanden kraftig etter å ha blandet seg med artsfrønder på trekk, og er i dag den mest tallrike gåsearten i indre Oslofjord, med 251 par i 2009. De kommer senere enn de andre gåseartene, først godt uti april, og starter også hekkingen senere. Etter fjærskifte i juli forsvinner fuglene fra fjorden.

Stokkand (*Anas platyrhynchos*)

Stokkanda er antagelig den mest kjente av Norges andearter, fordi den mange steder er så tam. Dessuten lar den seg mate med brødsmuler. Andrikken (hannen) er umiskjennelig med sitt grønne hode og gule nebb, mens hunnen er brunspettet og derfor vanskelig å oppdage når den ruger på eggene. Stokkanda hekker flere steder i skjærgården og inne på flere av de større øyene. Hekkebestanden er imidlertid nå på et historisk lavmål, bare noen få par registreres årlig. Kanskje er det økt konkurranse fra gjess om hekkeplass inne på hekkeholmene som har redusert stokkandbestanden i Oslofjorden? Det er også langt færre stokkender å se under høsttrekket i fjorden enn det var på 1970-tallet.

Gravand (*Tadorna tadorna*)

Gravanda er en uvanlig farget art, hvit med grønt hode, rødt nebb og et brunt belte over brystet. Hannen og hunnen har nesten lik fjærdrakt. Arten etablerte seg i indre Oslofjord omkring 1960, og bestanden var på sitt største i 1980-årene. Ses ofte parvis i grunne mudderbukter. Den hekker imidlertid like gjerne i en fjellsprekk eller under en hyttetrapp der den graver seg en plass. Gravanda, som er mer gås enn and, kommer tidlig i mars og trekker allerede med små unger i løpet av juli måned. Bestanden synes å avta, kanskje fordi den heller likte en litt forurenset fjord med mye grønske i mudderbuktene.

Toppand (*Aythya fuligula*)

Toppanda er en liten dykkand. Hannen er svart og hvit med en fjærtopp i praktdrakt, mens hunnen er brun i flere nyanser. Arten er helst knyttet til små og næringsrike dammer og vann. I en periode på 1970-tallet og til 1989 hekket noen par toppand på Sundbyholmene og Høvikskjær i Røyken. Stundom oppdages et og annet hekkende toppandpar også etter denne tid, men noen fast hekkebestand i indre Oslofjord finnes ikke lenger. Mindre flokker og enkeltindivider av toppand er ikke uvanlig å se på fjorden i sommerhalvåret, og noe større flokker under høsttrekket i september.

Ærfugl (*Somateria mollissima*)

Ærfuglen er en relativt stor andeart. Hannen er svart og hvit med grønn nakkeflekk mens hunnen er helbrun. Fra ærfuglflokkene høres en fascinerende, lavmælt «oooh-oo»-lyd i parringstiden. Dette er en nyinnvandret andefugl til indre Oslofjord, men den hekket også tidligere på øyene i Breidangen. Først i 1975 ble det funnet et reir på Storskjær i Hurum, dernest et nyklekket kull ved Gåsøya i Bærum i 1979. Siden da har bestanden økt til over 450 par i indre Oslofjord, og ytterligere 150 par i Breidangen. Veksten i ærfuglbestanden kan ses i sammenheng med at mengden av blåskjell, ærfuglens favorittmat, har økt etter at renseanlegget VEAS ble ferdigstilt i 1982. Mens e-kallene (hannene) stort sett drar til Danmark allerede rett etter parringen, kan store flokker av hunnfugler og årsunger ses på grunnene i Oslofjorden sensommers.

Siland (*Mergus serrator*)

Silanda er en slank, grålig and med rufsete fjærtopp i nakken. Hannen har grønt hode. Bestanden har økt gjennom de siste årene, og det er i dag ikke uvanlig å se silandhunner med mange små unger i fjordens mudderbukter, men selve hekkeplassen er nok helst ute langs en steinete kyst. Anda dykker etter føde, og det er grunn til å tro at den har lettere for å se et bytte etter at renseanlegget VEAS var ferdig, enn det var den gang sikten i vannmassene bare var noen desimeter. I tillegg til de lokale hekkefuglene er det ikke uvanlig å se flokker av trekkende siland tidlig vår og forsommer.

Kvinand (*Bucephala clangula*)

Kvinanda er en liten dykkand, hvor hannen er hvit og grønnsvart med en hvit kinnflekk mens hunnen er grå med brunt hode. Den er en meget vanlig art i norske farvann, men hekker ikke ved saltvann. Det er imidlertid ikke uvanlig med store flokker kvinand, opptil flere hundre individer, i fjorden på vår- og høstparten og også vinterstid.

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*)

Storskarv har i de senere år blitt et velkjent syn i hele fjorden, og også flere steder innover i Akershus. Den er lett gjenkjennelig der den sitter korsformet på en fjærestein og tørker vingene etter at den har dykket etter småfisk. Også i flukt er storskarv lett å kjenne, særlig på trekk, der de kommer flygende i et stort antall som på en uregelmessig snor innover fjorden. Den har foreløpig ikke blitt registrert hekkende i Oslo eller Akershus. Første hekking i Buskerud ble observert på Saltskjær i Hurum 2008.

Gråhegre (*Ardea cinerea*)

Gråhegra er en stor, grå, høyreist og slank fugl med kraftig nebb. På sine lange bein kan den stå urørlig i vannkanten en lang tid før den lynraskt spidder et bytte. I motsetning til tranene, flyr hegrer med inntrukket hals. For hundre år siden hekket den stort sett kun på utilgjengelige brattskrenter på Vestlandet, og så sent som på 1970-tallet var det bare streiffugler som oppsøkte Oslofjorden på ettersommeren. Siden den gang har gråhegre blitt mer vanlig, og ofte er den her hele året dersom vinteren er mild. Gråhegra hekker i kolonier i store, bortgjemte grantrær inne på fastlandet.

Dverglo (*Charadrius dubius*)

Dvergloa er en av de aller minste vadefuglene, med gråbrune vinger og karakteristiske bryst- og ansiktstegninger. De korte beina og nebbet er tilpasset bar mark, grus og mudderbukter. Arten er sjelden i Norge. På Fornebulandet hekker det noen få par, men den observeres av og til også ute i skjærgården.

Tjeld (*Haematopus ostralegus*)

Tjelden er en svart og hvit vadefugl med røde bein og et langt rødt nebb. Lyden er en karakteristisk høy fløytelyd, «kubiik – kubiik», som tiltar i intensitet når den føler seg truet. Ankomsten er i mars, og den trekker sørover igjen allerede før sommeren er over. Etter at arten etablerte seg i indre Oslofjord i 1950-årene, ligger bestanden nå stabilt på om lag 100 hekkende par. Ofte hekker de på lokaliteter hvor de får beskyttelse av en måke- eller ternekoloni. Selv om tjelden i indre Oslofjord ligger på reir i mai så kan flokker av trekkende tjeld observeres hele forsommeren. Kanskje er dette fugler som skal langt videre nordover for å hekke.

Sandlo (*Charadrius hiaticula*)

Sandloa er en liten, kortnebbet og kortbeint vadefugl, med gråbrune vinger og karakteristiske bryst- og ansiktstegninger. Ligner dvergloa, men er noe større og mangler dvergloas karakteristiske lyse øyering. Vadefuglen trives best i tilknytning til bar mark og mudderbukter. Bare unntaksvis som hekkefugl, og foreløpig kun på Fornebulandet, Gressholmen og Rambergøya. Observeres jevnlig, men sjeldent, også andre steder i skjærgården.

Vipe (*Vanellus vanellus*)

Vipa har en hvit og svart fjærdrakt med et metallisk grønn-skjær. Vadefuglen har en lang fjærtopp på bakhodet, og kort nebb. En karakteristisk art for jordbrukslandskapet, men bestanden i Norge har gått kraftig tilbake gjennom de siste tretti årene. Frem til 1987 hekket noen vipepar på Skjælholmene i Bunnefjorden, og frem til 2005 hekket noen par på Fornebulandet. Vipa er en av de første trekkfuglene som kommer om våren.

Småspove (*Numenius phaeopus*)

Småspova er en stor vadefugl med lange bein og langt, nedadbøyd nebb. Den påtreffes vanligvis på trekket i første del av mai, og da ofte i små flokker på noen få til noen titalls individer. Lyden er en karakteristisk latterlignende trille som ofte er det første man registrerer før man ser fuglene i en flokk flyende mot nord eller hvilende på et skjær. Den større slektningen storspove kan også ses på trekket vår og høst, men i mindre grad enn småspoven i tilknytning til ytre kyst.

Myrsnipe (*Calidris alpina*)

Myrsnipa er en liten brun vadefugl med halvlant, svakt nedadbøyd nebb. I hekketiden har de voksne fuglene en svart mageflekk. Myrsnipa hekker ikke langs Oslofjorden, men på høyfjellet og nordpå. Den er en regelmessig trekkfugl som er å se på mudderflater og ute i skjærgården, særlig på ettersommeren og høsten.

Rødstilk (*Tringa totanus*)

Rødstilken er en gråbrun vadefugl med røde, lange bein, «stilker», og rødt nebb. Den lever anonymt, og ses fortrinnsvis på gressvokste kystenger og i grunne mudderbukter, der den søker næring i mudderet. Det hekker 2–6 par rødstilk i indre Oslofjord. Flokker av vårtrekkende fugler som skal videre nordover ses medio mai.

Gluttsnipe (*Tringa nebularia*)

Gluttsnipa er en relativt stor vadefugl, med lange bein og langt, svakt oppadbøyd nebb. Den oppdages ofte på sitt skrikende «glutt-glutt». Arten hekker nordpå, men på vårtrekket i mai og på høsttrekket fra medio juli til langt ut i september er det den mest regelmessig forekommende snipa langs fjorden.

Hettemåke (*Larus ridibundus*)

Hettemåke er den eneste måkefuglen med brun hette. Arten innvandret for hundre år siden, og etablerte seg ved Oslofjorden på 1940-tallet, hvor den ble den vanligste måkearten i området. I 1987 var det toppår, med 15 000 par, noe som antagelig var en tredjedel av landets populasjon. Norges kanskje største hettemåkekoloni var på Terneholmen i Asker, med 2469 hekkepar i 1989. Siden har bestanden gått kraftig tilbake, og telte i 2009 kun 2495 hekkende par i hele indre Oslofjord. Egentlig er ikke hettemåke en sjøfugl. Den livnærer seg helst av flygemaur og meitemark, i tillegg til et og annet fra fjæra. Ankommer i mars og forsvinner gradvis allerede fra slutten av juli, men enkelte individer kan overvintre.

Strandsnipe (*Actitis hypoleucos*)

Strandsnipa er en middels stor vadefugl, brun på oversiden og hvit under, og vipper ofte med hele bakparten når den sitter. Den flyr med sitrende, dirrende vinger lavt over vannet. Hekker langs innsjøstrender og langs elver og bekkefar. Det er imidlertid ikke uvanlig å se både enkeltindivider og små flokker ved fjorden under vårtrekket i mai, og stundom også under høsttrekket på ettersommeren.

Fiskemåke (*Larus canus*)

Fiskemåke er en gråvinget måke med gulgrønne bein. Den hekker ofte i bratte fjellskrenter, og gjerne på samme lokalitet som hettemåke, men foretrekker litt størrelse og kupert topografi. Hekkebestanden i indre Oslofjord er i tilbakegang, og telte i 2009 drøyt 500 par, i kolonier på rundt 60 par. Ankomsten er i mars og den trekker sørover allerede mot utgangen av juli. Enkelte år kan det dukke opp større mengder også utover ettersommeren – antagelig individer som ikke opprinnelig hører hjemme hos oss.

Sildemåke (*Larus fuscus*)

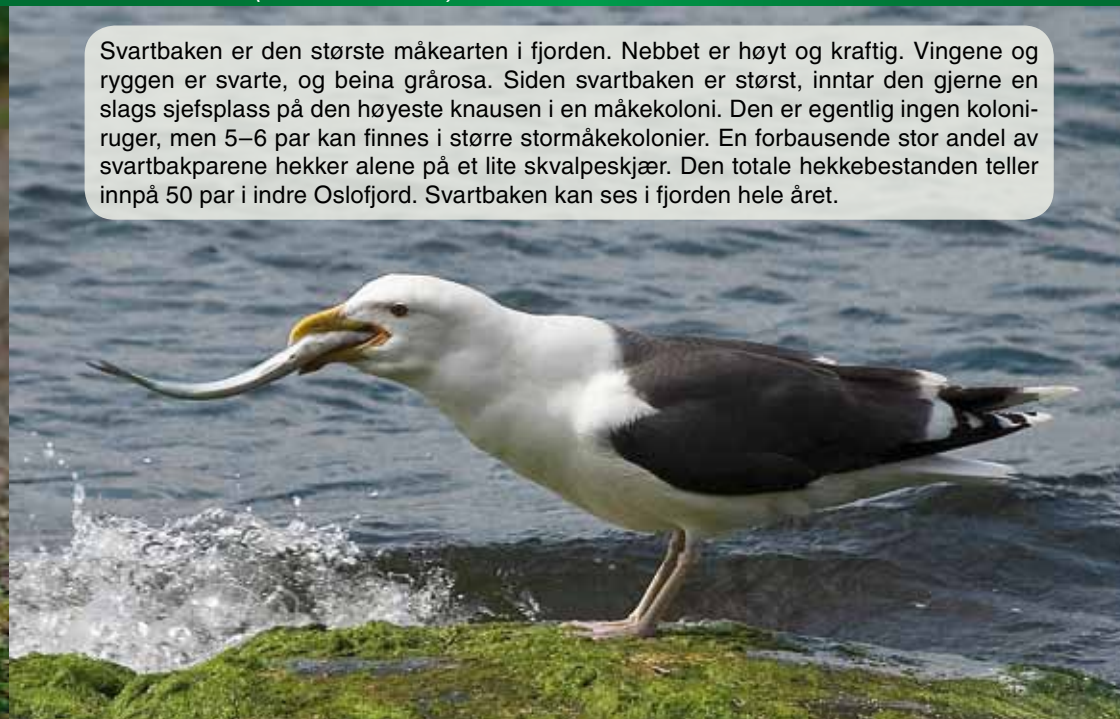
Sildemåka er stor som en gråmåke, men har nesten svarte vinger og rygg, samt gule bein. Den tar gjerne de lavestliggende plassene i en måkekoloni, ofte på en mørk bergart.

Arten etablerte seg i indre Oslofjord først i 1973, og bestanden har vokst til snaut 600 hekkende par. Mens bestandstrenden i Norden for øvrig er kraftig negativ, så er den økende i indre Oslofjord. Denne marine måka ankommer sent i mars og trekker sørover i august.

Svartbak (*Larus marinus*)

Svartbaken er den største måkearten i fjorden. Nebbet er høyt og kraftig. Vingene og ryggen er svarte, og beina grårosa. Siden svartbaken er størst, inntar den gjerne en slags sjefsplass på den høyeste knausen i en måkekoloni. Den er egentlig ingen koloniruger, men 5–6 par kan finnes i større stormåkekolonier. En forbausende stor andel av svartbakparene hekker alene på et lite skvalpeskjær. Den totale hekkebestanden teller innpå 50 par i indre Oslofjord. Svartbaken kan ses i fjorden hele året.

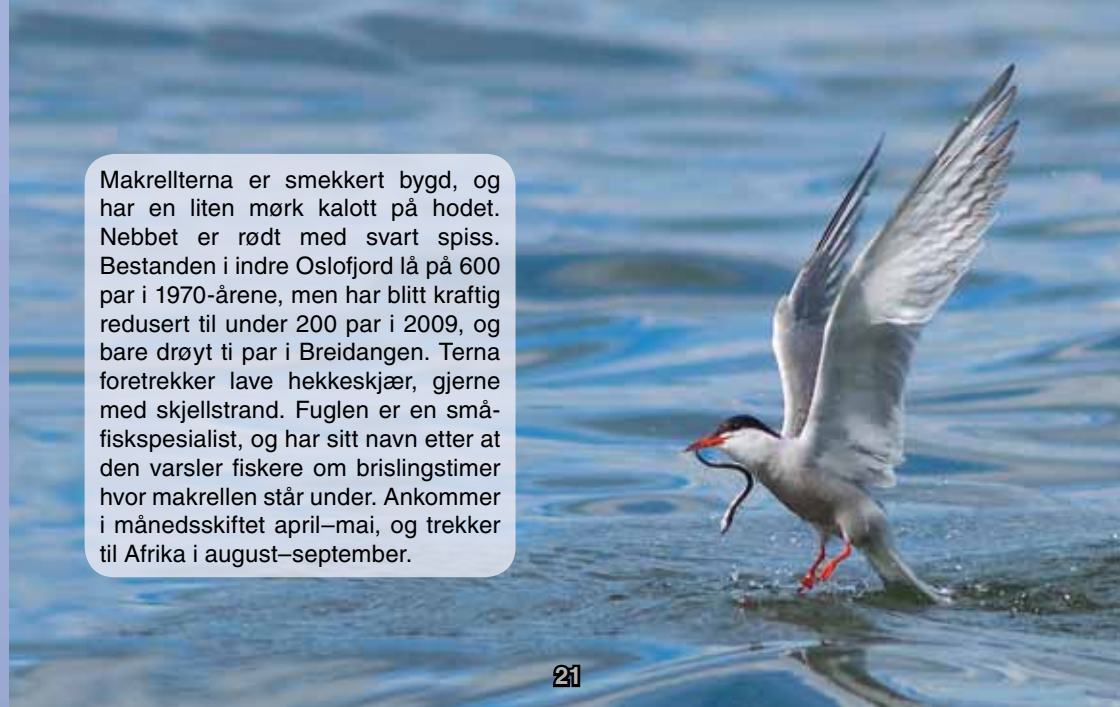
Gråmåke (*Larus argentatus*)

Gråmåka er en stor, gråvinget måke med grårosa bein. Den foretrekker litt større hekkeholmer. Bestanden økte kraftig fra omkring 100 hekkende par på 1970-tallet til over 1000 par omkring årtusenskiftet, dog med noe nedgang de siste årene. De største koloniene kan huse rundt 200 hekkende par. Gråmåka har trolig profittert på en stor hettemåkebestand, da den gjerne har hettemåkeunger på menyen. Arten er til stede i Oslofjorden hele året.

Makrellterne (*Sterna hirundo*)

Makrellterna er smektert bygd, og har en liten mørk kalott på hodet. Nebbet er rødt med svart spiss. Bestanden i indre Oslofjord lå på 600 par i 1970-årene, men har blitt kraftig redusert til under 200 par i 2009, og bare drøyt ti par i Breidangen. Terna foretrekker lave hekkeskjær, gjerne med skjellstrand. Fuglen er en småfiskspesialist, og har sitt navn etter at den varsler fiskere om brislingstimer hvor makrellen står under. Ankommer i månedsskiftet april–mai, og trekker til Afrika i august–september.

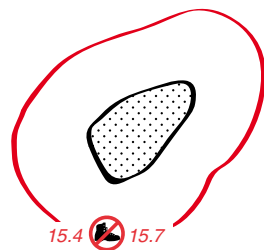

Rogneskjær ligger skjernet til inne i Blakstadbukta. Skjæret har en høy, lys bergrygg på nordvestsiden. Dette er den tykke, ordoviciske kalksteinen. På den flateren sørøstsiden ligger mange flyttblokker fra istiden. Vestsiden har en skjell- og grusstrand. Et par mindre trær og busker vokser nedenfor kalksteinsrabben. Rogneskjær var opprinnelig en hette-måkelokalitet med makrellterner hekkende på skjellstranda i vest og, merkelig nok, ofte på toppen av den lyse kalksteinsrabben. Nå har skjæret mer og mer blitt overtatt av gråmåke og sildemåke.

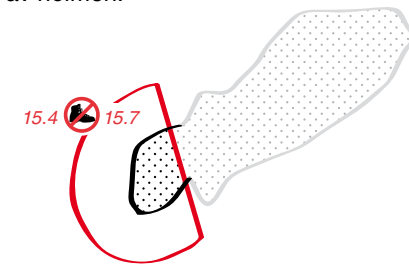
Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 23 daa, herav ca. 2,4 daa landareal.

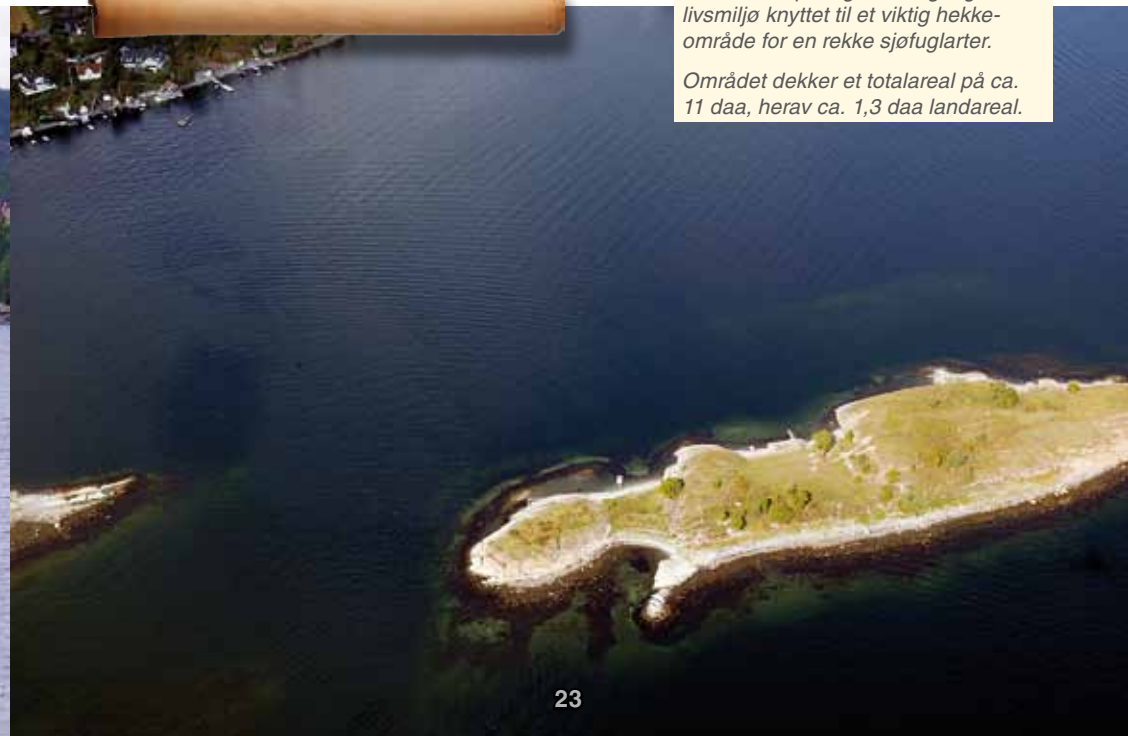
En relativt stor holme som ligger skjernet til inne i Blakstadbukta. Holmen er gressbevokst med enkelte, spredte furuer og busker. Det er en del flyttblokker langs stranda i sørøst. Sjøfuglene som hekker på holmen varierer sterkt i antall og sted. Den sørvestre delen med til dels mye fiskemåke er vernet som fuglefredningsområde, mens holmen for øvrig er friluftsområde. Makrellterne hekker tidvis omkring flyttblokkstranda i øst og tidvis i gressmarken på nordre del av holmen.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 11 daa, herav ca. 1,3 daa landareal.

Lille Bjerkøyskjær ligger utaskjærs Bjerkøya. Skjæret er et flatt, nesten vegetasjonsløst kambrosilurskjær med store grunner omkring. Opprinnelig var det en del hettemåke og makrellterne på skjæret, men de siste årene har det stort sett vært grå- og sildemåke. Den eksponerte og bølgeutsatte beliggenheten med solgangsbrisen rett på, og store, grunne områder, gjør lokaliteten til en viktig ærfugllokalitet, både som hekkeplass og myte- og beiteplass på grunnene omkring.

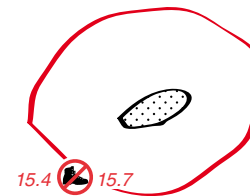
Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 20 daa som omfatter øya Lille Bjerkøyskjær sørøst for Bjerkøya og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

Hvalskjæret ligger skjernet til inne i Leangbukta, rett utenfor Hvalstrand bad. Det er et temmelig flatt skjær på kambrosilurgrunn med en grunne mot staken i sørvest. Opprinnelig var dette en lokalitet med mye hettemåke, noen makrellterne og tjeld, men i dag er det stort sett stormåker av typene gråmåke og sildemåke samt ærfugl som hekker på skjæret.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 17 daa som omfatter øya Hvalskjær med tilliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

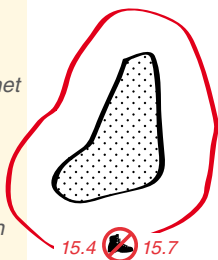

Terneholmen utenfor Langåra har kambrosilurisk berggrunn, med en bred, vulkansk gangbergart på nordsiden. Denne gangbergarten er hardere enn kalksteinen og skiferen og utgjør derfor det høyeste punktet på holmen. Øya er gressbevokst med en del nype- og slåpekratt. Karakteristisk er også de store flyttblokkene fra istiden på holmens søndre del. Den hekkende sjøfuglbestanden kan til tider være relativt stor. I 1980-årene huset Terneholmen den største hettemåkekolonien i fjorden, kanskje en av de største i landet, med rekorden 2469 par i 1989. Holmen har en meget variert sjøfuglbestand, med en god del fiskemåke og en makrellternekoloni på sørøstsiden, sammen med stokkand, grågås, hvitkinngås, tjeld og gråmåke.

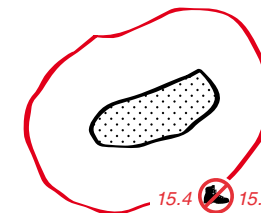
Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 34 daa som omfatter øya Terneholmen og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

Ulykkesskjær er et flatt, nesten vegetasjonsløst kambrosilurskjær nordøst for Nesøya. Farvannet inn mot Nesøya er meget grunt. Sammen med Ulvungene like ved har de utgjort to viktige lokaliteter for hettemåke. De siste årene har imidlertid Ulykkesskjær kun hatt en mindre bestand. En svartbak har okkupert et større areal og et par knoppsvane har hekket ved et par anledninger på 2000-tallet.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 19 daa som omfatter øya Ulykkesskjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

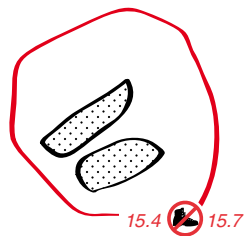

Ulvungene utgjøres av to små, flate kambrosilurskjær nordøst for Nesøya. Mot Nesøya-siden i sørvest finnes en skjell- og grusstrand som også utgjør en liten grunne mellom skjærene, blottlagt ved lavvann. Skjærene har lite vegetasjon. Ulvungene var kanskje den første plassen der hettemåkene etablerte seg i indre Oslofjord, oppdaget i 1951 og derfor fuglelivsfredet allerede samme år. Det er fortsatt hettemåke som dominerer på Ulvungene med normalt 500–1000 par. Makrellterne hekket tidligere på skjellstranda i vest.

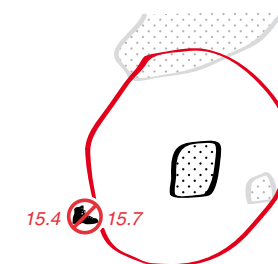
Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 15 daa som omfatter begge øyene i øygruppen Ulvungene og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land med følgende unntak: Mot sørvest følger grensen en rett linje i en avstand av 15 m fra de to øyene. Vestgrensen er en nordsør-linje 25 m vest for vestre øy. Likeledes er sørgrensen en rett østvestlinje som bryter av fra sørvestgrensen 18 m sør for østre øy.

Borøyskjær er et lite skjær av kambrosiluriske bergarter, og ligger mellom Furuholmen, Borøya og Ostøya i Bærum. Skjæret er nesten vegetasjonsløst. Det har en velutviklet skjell- og grusstrand på nordsiden, hvor det ofte hekker makrellterne. Andre registrerte arter er hettemåke, fiskemåke, sildemåke og tjeld.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 12 daa som omfatter øy sør for Furuholmen og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

PRINSESKJÆR

NATURRESERVAT

9

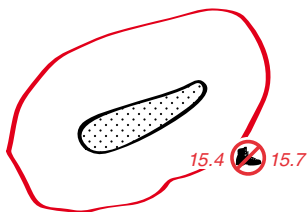

Prinseskjær ligger rett utenfor husmannsplassene Prinsen og Dronningen nordvest for Ostøya i Bærum. Det er en kambrosilurholme som stryker parallelt med bergartene for øvrig i nordøstlig retning. Det er noe gressvegetasjon på holmen, og en grusstrand mot nordøst. Prinseskjær har tradisjonelt vært en hettemåkeholme med makrellterne hekkende på grusstranda.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 16 daa som omfatter øya Prinseskjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

MELLEMSKJÆR

NATURRESERVAT

10

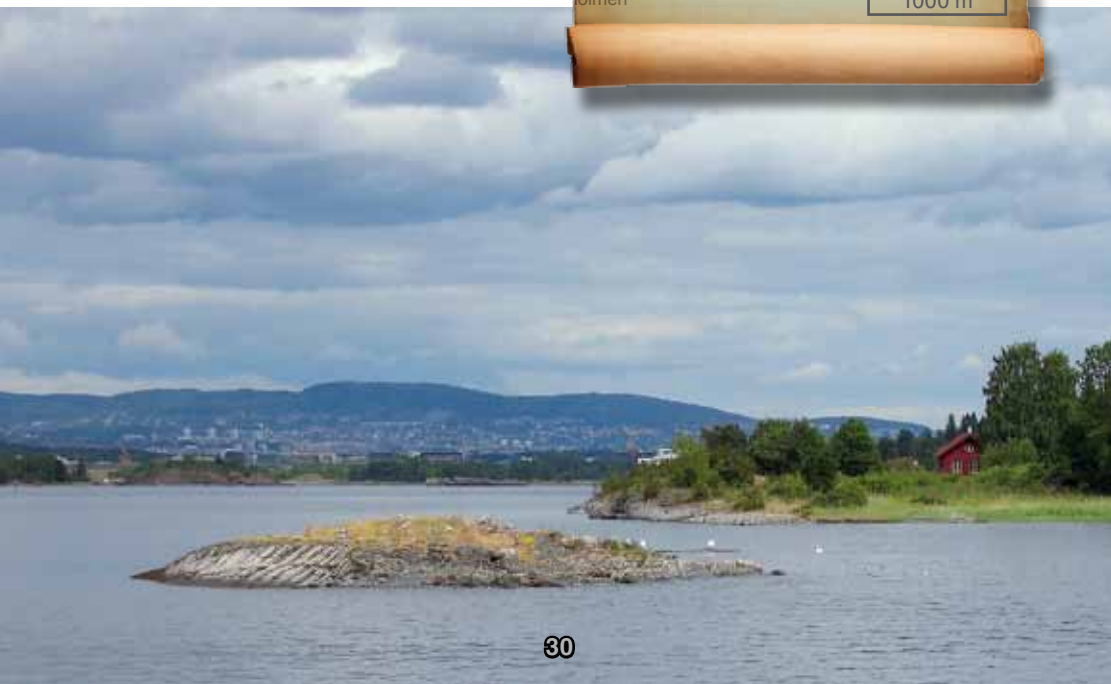
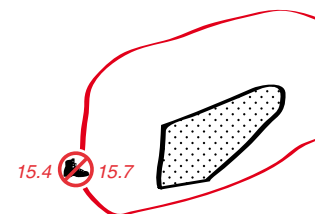

Mellemskjær er et kambrosilurskjær med gressvegetasjon. Skjæret ligger i le av Gåsøya og er derfor beskyttet mot pålandsvind. Det er en naken gangbergart i sørvestenden, og en skjell- og grusstrand mot Gåsøya i sør. Skjæret har tradisjonelt vært en hettemåkeholme med en god del makrellterne hekkende på skjellstranda. De seneste årene har imidlertid lokaliteten blitt overtatt av gråmåke og noe sildemåke.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 17 dekar som omfatter øya Mellemskjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land med følgende unntak: Mot sør går grensen midt i sundet mellom Gåsøya og Mellemskjær. Mot øst går fellesgrense med Terneskjær naturreservat midt mellom øyene i nord-syd-retning.

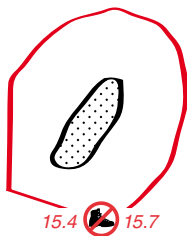

Terneskjær ligger nord for Mellemskjær og Gåsøya. Skjæret er et rundt og flatt kambrosilurskjær uten vegetasjon og med en godt utviklet skjellstrand på vestsiden. Tidligere hekket makrellterner og hettemåker på Terneskjær, men de seneste årene har lokaliteten blitt overtatt av sildemåker. Det ligger ofte ærfugl på skjæret, og på grunnene rundt Terneskjær og Mellemskjær.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 13 daa som omfatter øya Terneskjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land med følgende unntak: Mot sør følger grensen forlengelsen av midtlinjen i sundet mellom Gåsøya og Mellemskjær. Mot vest går fellesgrense med Mellem-skjær naturreservat midt mellom øyene i nord-syd-retning.

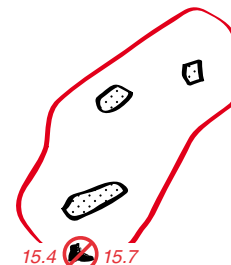

Svartskjæra har blitt fellesbetegnelsen på de tre flate kambrosilurskjærene Svartskjær, Flatskjær og Jaktskjær i Ostøybukta. Det er ikke mye vegetasjon på holmene, og på selve Svartskjæret knapt noe. Denne har en gangbergart på sin nordside og får derfor en litt høyere topografi. Opprinnelig var Svartskjæra dominert av hettemåke og makrellterne, men bestanden har vært noe ujevn og redusert de siste årene. Den grunne Ostøybukta er for øvrig et sted der man ofte ser rødstilk og ulike andearter som gravand, kvinand, ærfugl, siland, samt laksand på trekk og overvintrende om ikke isen har lagt seg.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 41 dekar som omfatter øygruppen Svartskjæra med de 3 øyene Svartskjær, Flatskjær og Jaktskjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land med følgende unntak: Nordvest for Svartskjær og Flatskjær går grensen i rett linje fra et punkt som ligger 50 m fra både Svartskjær og Flatskjær gjennom et punkt 20 m nordvest for Flatskjær og ut til 50-metersgrensen vest for Flatskjær.

Selskjær ligger utenfor Torvøya, sørvest for Fornebulandet. Kambrosilurskjæret er flatt og langstrakt, og følger en gangbergart i nord-sørlig retning, best blottet langs skjærets østside. I sørøst og i nord er det en lav skjell- og grusstrand, som er noe gressbevakst på flatene og med noen busker inn mot gangbergarten. Det er et meget grunt farvann mot Torvøya. Selskjær har en stor variasjon av sjøfugl, men bestanden kan variere betydelig fra år til år. Ofte er det en betydelig hettemåkekoloni på skjæret, og makrellterner som hekker på skjellstranda, og av og til godt gjemt i vegetasjonen innover på skjæret. Det er stadig flere ærfugl i farvannet ved skjæret.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 24 daa, herav ca. 1,6 daa landareal.

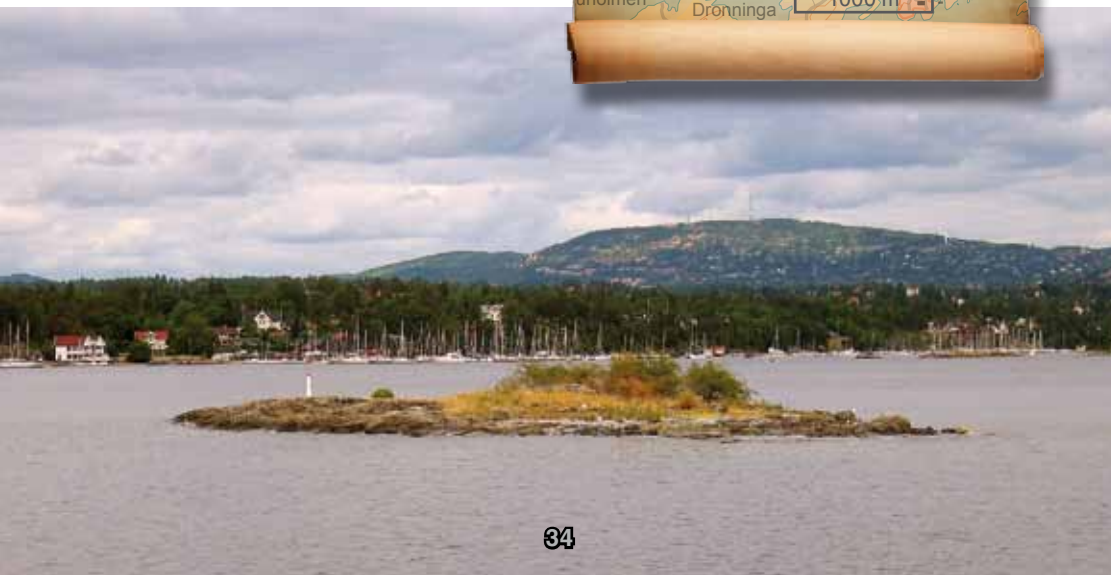
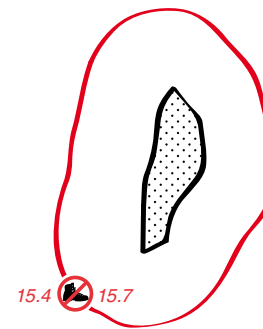

Langskjær ligger sørvest for Fornebulandet. Det er et langstrakt kambrosilurskjær i nord-sørlig retning, og følger en ganske bred og høy gangbergart som er best blottet langs skjærets vestsida, som heller bratt mot sjøen. Skjæret har en god del vegetasjon, inkludert busker. Som sjøfuglkoloni er Langskjær svært variabelt. Det er år med høyt antall hettemåker, andre år er det gode forekomster av stormåkene grå- og sildemåke. Det hekker ofte grå- og kanadagås samt, stadig oftere, ærfugl på Langskjær.

Fredet 19. juni 2009.

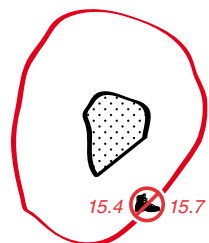
Formålet med naturreservatet er å bevare en tilnærmet urørt holme, samt tilgrensende sjøområder, med det naturlige tilknyttede plante- og dyreliv. Området er egenartet ved å ha særlig verdi som hekkeområde for sjøfugl, og har videre en fint utviklet kalktørreng samt strandeng med bl.a. rødlisteartene storengkall og tusengyliden.

Området dekker et totalareal på ca. 25 daa, herav ca. 3,4 daa landareal.

Alv ligger like ved Torvøya sørvest for Fornebulandet. Øya har en ganske høy rygg i sørøst på grunn av en gangbergart som er hardere enn kambrosilurlagene som utgjør resten av holmen. Det er noe gress og små busker i skråningen mot sørøst. Opprinnelig var Alv en hettemåkekoloni, men de siste årene har lokaliteten vært dominert av gråmåke og sildemåke.

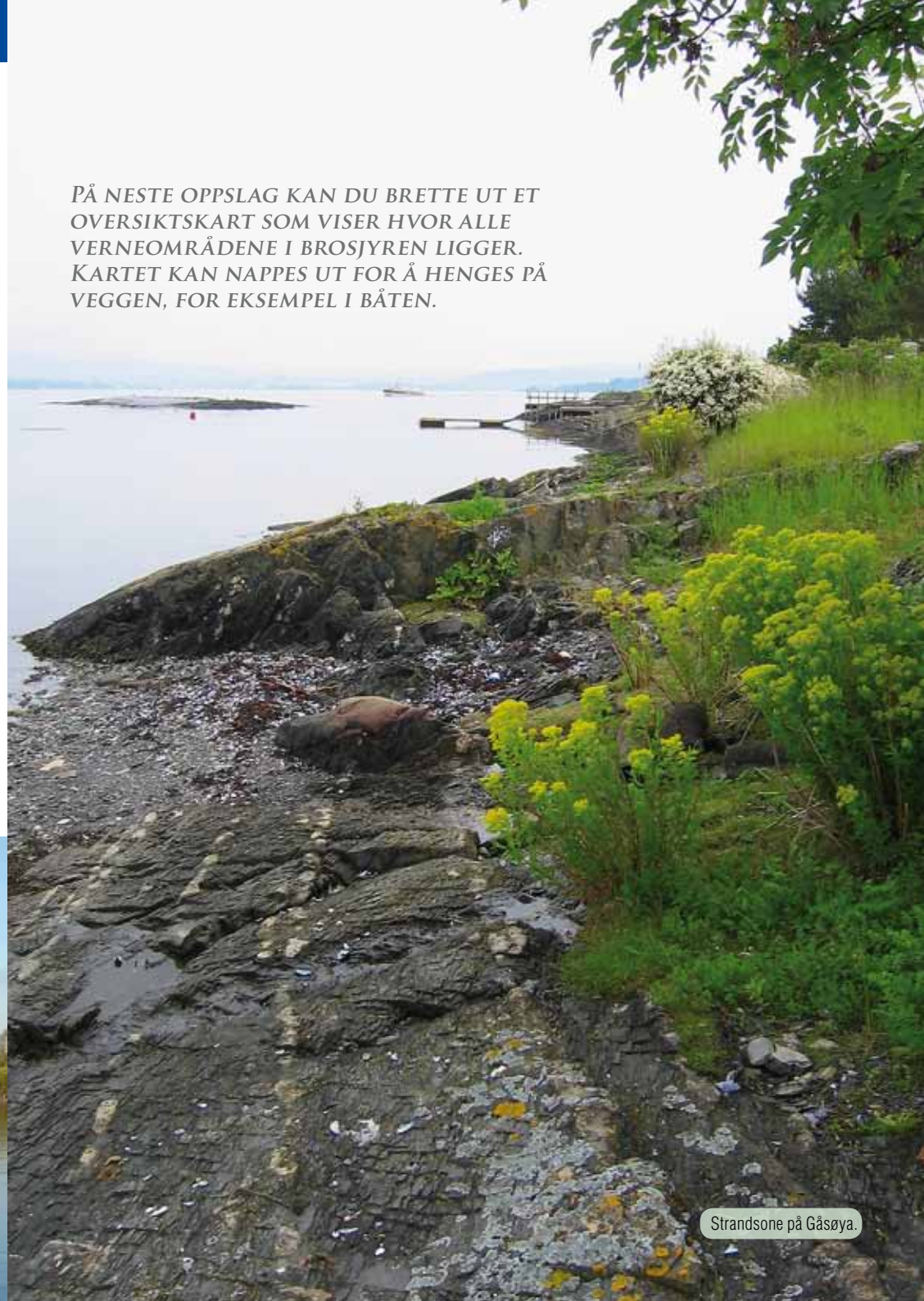
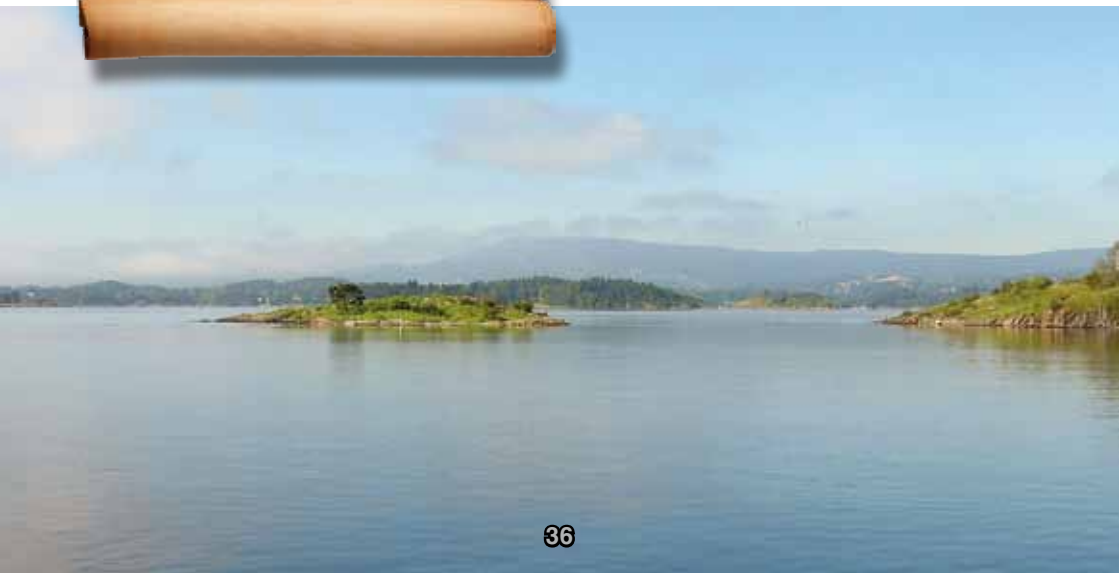
Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 18 daa som omfatter øya Alv med tilliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

PÅ NESTE OPPSLAG KAN DU BRETTE UT ET OVERSIKTSKART SOM VISER HVOR ALLE VERNEOMRÅDENE I BROSJYREN LIGGER. KARTET KAN NAPPES UT FOR Å HENGES PÅ VEGGEN, FOR EKSEMPEL I BÅTEN.

Strandsone på Gåsøya.

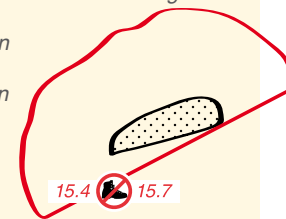

Sandholmen er en gressbevokst kambrosilurholme inne i Hundesundet mellom Snarøya og Langodden, ved Fornebu. Det er svært grunt mellom Sandholmen og Langodden. Opprinnelig hadde holmen en hettemåkekoloni, men bestanden har vært lav og tidvis fraværende det siste tiåret, kanskje fordi hunder, rev eller grevling kommer over ved lavvann.

Fredet 15. desember 1978.

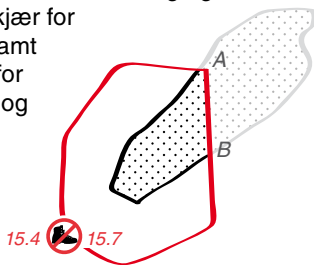
Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkplasser.

Området dekker et areal på ca. 11 daa som omfatter øya Sandholmen med tilliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av 50 m fra land med følgende unntak: Mot nord-vest følger grensen strandlinjen mot land der avstanden er mindre enn 50 m. Mot sørøst er grensen en rett linje slik angitt på detaljkartet.

Vassholmene er to holmer utenfor Snarøya. Ytre Vassholmen er delt i et friareal på nordsiden og en sjøfuglkoloni på sørsiden. Det er en del syrinbusker i tilknytning til de to husene nord på øya. Oslofjordens Friluftsråd besitter et av husene med formål utleie, Vestfjordens Seilforening drifter det andre. Opprinnelig hadde Ytre Vassholmen en hettemåke- og makrellternekoloni, men den ble overtatt av stormåker allerede i 1980-årene, og har i dag en av indre Oslofjords aller største gråmåkekolonier. Det er også godt med hekkende sildemåke på holmen, ofte på innsiden, hvor det i tillegg er den eneste egentlige «kolonien» med svartbak. Det ligger alltid noen fiskemåker og ruger på nord- og vestsiden, og holmen er stor nok til at det kan være et par tjeld på hver av holmens fire sider. Alle arter gjess hekker her, hvitkinngås siden 1997. Ved lavvann er den avlange grunnen Vassholmflu et hvileskjær for måker og storskarv, samt gir fine beiteområder for ærfugl og ulike ande- og vadefugler.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 21 daa som omfatter den vestlige halvdel av øya Ytre Vassholmen og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land med nedenfornevnte unntak: Østgrensen er en rett linje fra et markert pkt. A gjennom pkt. B ut til 50 m-grensen. Pkt. A ligger ca. 22 m sørøst for nordvestre hjørne av stort hus på øyas nordside (ved brygge), der eruptivgang krysser markant. Pkt. B ligger rett sør for uthus midt på øyas sørside der eruptivgang går i sjøen. Nordgrensen går fra pkt. A rett vestover ut til 50 m-grensen.

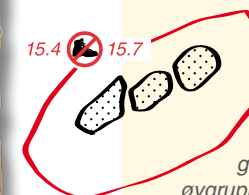
Møkkalassene ligger som tre små, sammensnørte skjær utenfor Lortbukta på Snarøya. Bergarten er kambrosilur, og skjærene er nesten vegetasjonsløse. Tidligere var Møkkalassene hettemåke- og makrellternekolonier, men bestanden er kraftig redusert, og det er nå gjerne et og annet par gråmåke på lokaliteten. Makrellterner hekker oftest på det søndre skjæret. Lortbukta innenfor skjærene trekker til seg beitende gjess, og ofte er det en del stokkand her på høstparten.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 19 daa som omfatter de 3 øyene i øygruppen Møkkalassene med tiliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land med følgende unntak: Mot nord og vest går grensen ca. 25 m fra øygruppen.

DOKKSKJÆRET

BIOTOPVERNOMRÅDE

19

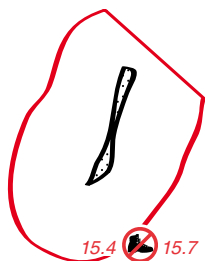

Dokkskjæret (også kalt Lille-Amerika eller Amerikaskjær) ligger skjernet til inne i Snarøykilen. Det nesten vegetasjonsløse skjæret ligger langstrakt i nord-sørlig retning fordi skjæret er dannet av en gangbergart som går på tvers av kambrosilurens strøkrøtning. På lokaliteten forekommer det noen fiskemåker, og, i de seneste årene, en betydelig hette-måkekoloni.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med biotopvernområdet er å beskytte en viktig holme for sjøfugler mot forstyrrelser i hekketiden.

Området dekker et totalareal på ca. 17 daa, herav ca. 0,8 daa landareal.

LAGMANNSHOLMEN

NATURRESERVAT

20

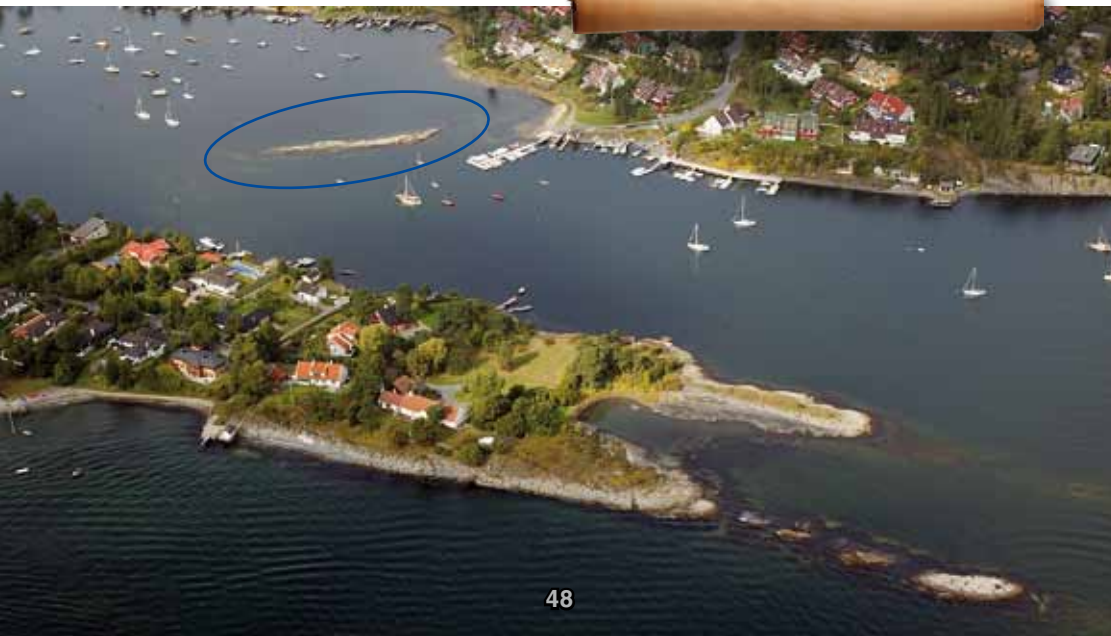

Lagmannsholmen ligger i Lysakerfjorden utenfor Fornebu. Det er brådypt på utsiden og svært grunt på innsiden. I tillegg til å være et sjøfuglreservat, er verneformålet utvidet til også å gjelde fossiler. Både kambrosilurskjæret og landet på innsiden ble i 1988 også vernet som fossillokalitet med spesiell verneverdi på grunn av ordoviciske berglag. Holmen har lite vegetasjon, de hvite og grå kalk- og skiferstripene er derfor lett synlige. En hette-måkekoloni har etablert seg på Lagmannsholmen, sammen med 1–2 par fiskemåke.

Fredet 15. januar 1988.

Formålet med fredningen er å verne en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets fossilførende bergarter, samt livsmiljøet for plante- og dyrelivet på Lagmannsholmen, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 5 daa.

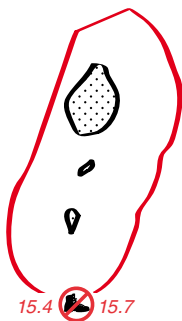

Kaffeskjær ligger inneklemt mellom Bygdøy og Killingholmen i Lysakerfjorden. Skjæret er en gressbevokst, relativt høy kambrosilurholme med noe buskvegetasjon på toppen. Det ligger en forreven halvøy i sørønden. Her finnes en av fjordens største fiskemåkelokaliteter, men lokaliteten huser også en god del hettemåke, tidvis en makrellternekoloni og en og annen gråmåke.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 22 daa, herav ca. 3,2 daa landareal.

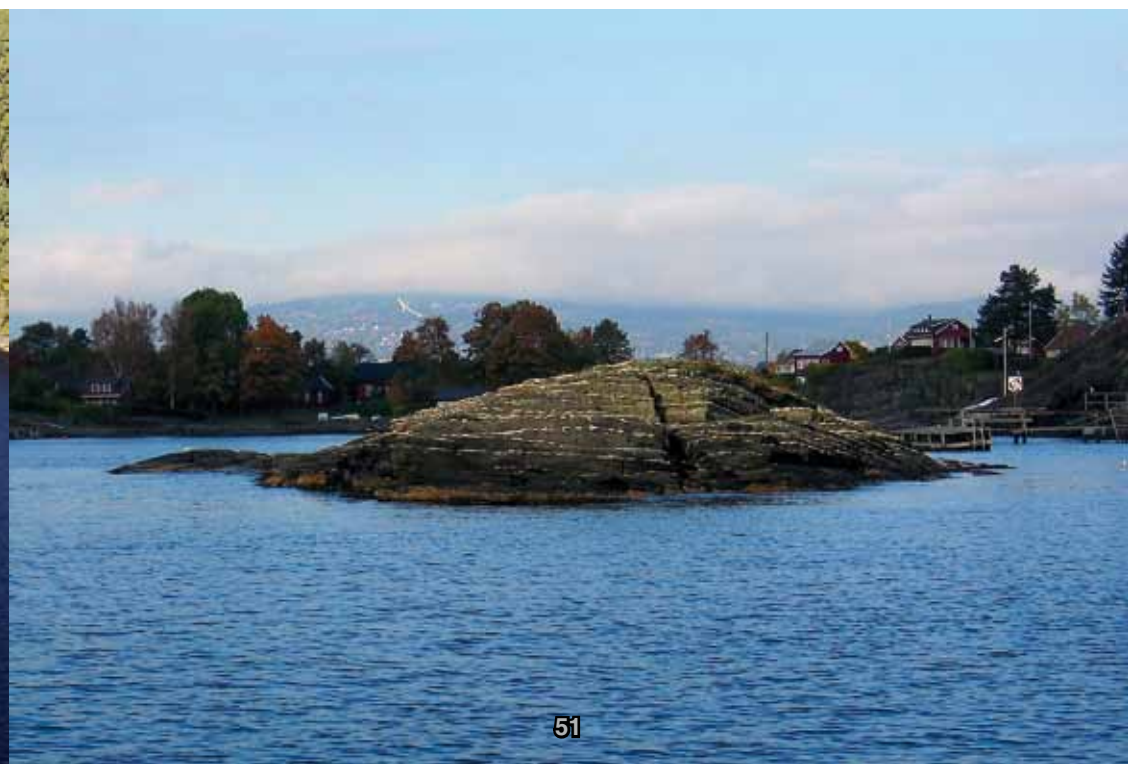

Nakkeskjær er et lite skjær utenfor sørbukta på Nakholmen. De henger nesten sammen i det grunne partiet som ligger i sundet mellom dem. Skjæret består av kambrosiluriske avsetningsbergarter av skifer og kalkstein. Bergartslagene er skrånne og heller mot nord. Skjæret er nesten helt uten vegetasjon, med unntak av noe kalktørrengvegetasjon i sprekke mellom lagene. Av hekkefugler er det mest hettemåke, men bestanden varierer fra år til år. Ofte hekker det makrellterne, tjeld og gjess. Av og til hekker det også noen hettemåker og fiskemåker inne på den søndre odden av Nakholmen.

Fredet 19. juni 2009.

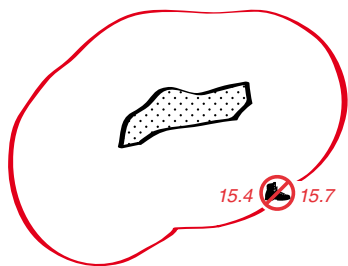
Formålet med biotopvernområdet er å beskytte en viktig holme for sjøfugler mot forstyrrelser i hekketiden.

Området dekker et totalareal på ca. 12 daa, herav ca. 0,6 daa landareal.

Galteskjær ligger nord for Lindøya. Det avlange kambrosilurskjæret har en stor skjellstrand på sentrale deler av skjæret. Her var det tidligere en stor makrellternekoloni, men for tiden er det mest sildemåke som hekker på lokaliteten. I større grad enn før synes ikke-hekkende storskarv å ha inntatt skjæret som et hvileskjær.

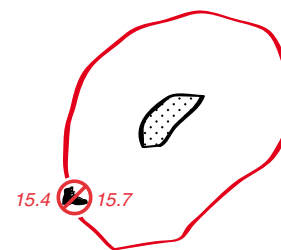
Fredet 19. juni 2009.

Formålet med biotopvernområdet er å beskytte en viktig holme for sjøfugler mot forstyrrelser i hekketiden.

Området dekker et totalareal på ca. 22 daa, herav ca. 1,6 daa landareal.

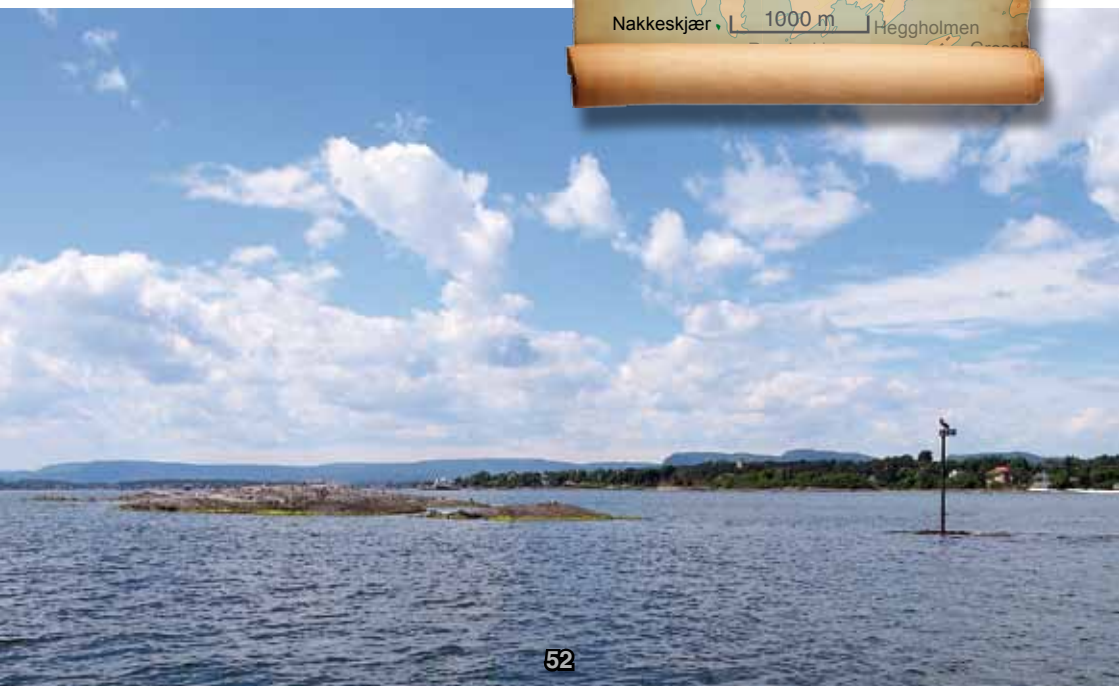
Kavringen er det første skjæret utenfor Oslo havnebasseng i Pipervika. Det står en fyrlykt rett utenfor skjæret, som er en relativt høy, naken rombeporfyrgang nesten uten vegetasjon. Opprinnelig var øya en hettemåkekoloni, men den er overtatt av stormåker, mest gråmåke. De siste årene har skjæret hatt færre hekkfugler, kanskje fordi ikke-hekkende storskarv har overtatt lokaliteten som et hvileskjær.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut i fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 16 daa som omfattes av øya Kavringen og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

Bleikøykalven er den nordøstre delen av Bleikøya naturreservat, sør for Hovedøya. Kalven er atskilt fra selve Bleikøya med et smalt eid. Mens resten av Bleikøya er beitemark, slåtteeng eller furuskog, er kalven gressbevakst, med høy botanisk verdi. Den aller ytterste delen, Kalvodden, er atskilt fra halvøya for øvrig med en grus- og skjellstrand. Bleikøya har kambrosilurisk berggrunn. Det har vært drevet kalkbrudd, og flere steder er det tatt ut bygningsstein til klosteret på Hovedøya og Akershus slott. En dyp sjakt der det tidligere var en gangbergart, mellom fyrlykta og båtbryggeriet på slippen, er et av de mest synlige eksemplene på dette. Tidligere var det en stor hettemåkekoloni på Bleikøykalven, men denne er overtatt av gråmåke og sildemåke. Sildemåkene trives best på skjellstrandseidet og på den mørke skiferen mot sørøst. Knoppsvane har også hekket på skjellstranda, og fortsatt er det ofte en mindre hettemåkekoloni på sørøstsiden. Bleikøykalven er også en av fjordens største hekkel plasser for hvitkinngås.

Fredet 27. juni 2008.

Formålet med naturreservat er å bevare et tilnærmet urørt område med spesielle naturtyper. Området er egenartet i form av en unik blodstorkenebbeng. Ferdelsforbudsområdet på detaljkartet har en svært artsrik sjøfuglfauna.

Området dekker et totalareal på ca. 74 daa, hvorav ca. 69 daa er landareal.

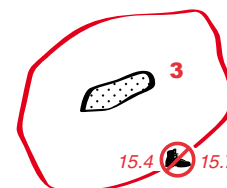
Malmøya ligger i Bunnefjorden nedenfor Bekkelaget og Nordstrand. Området med omliggende øyer består av siluriske bergarter, og er kledd med kalkfuruskog. Mye areal er fredet av botaniske og geologiske grunner. Omkring Malmøya ligger tre mindre skjær som har fuglelivsfredning. **1)** Kaninøya naturreservat er et flatt skjær inne i selve Paddehavet øst for Malmøya. Dette var en gang Oslofjordens, og kanskje en av Norges, største makrellternekolonier. Det hekker fortsatt godt med hettemåker og fiskemåker på skjæret. **2)** Malmøyskjær sørøst for Malmøya var tidligere en hettemåke- og makrellternelokalitet, men har ligget relativt fugletomt i mange år. Tidvis hekker det imidlertid en del sjøfugl på skjæret. **3)** Hertugskjær vest for Malmøykalven, også kalt Hærteskjær i betydningen et halvskjær, dvs. at skjæret bare så vidt stikker over flomålet, er flatt og nakent og huser en god del hettemåke og makrellterne. Malmøyskjær og Hertugskjær hører til Malmøya og Malmøykalven naturreservat.

KANINØYA NATURRESERVAT

Fredet 27. juni 2008.

Formålet med naturreservatet er å bevare en tilnærmet urørt holme samt tilgrensende sjøområde som et spesielt område med stor betydning som hekkeområde for flere arter sjøfugl.

Området dekker et totalareal på ca. 23,5 daa, hvorav ca. 3,5 daa er landareal.

MALMØYA OG MALMØYKALVEN NATURRESERVAT

Fredet 27. juni 2008.

Formålet med naturreservatet er å sikre verdifulle geologiske forekomster med fossilførende bergarter av høy vitenskapelig og pedagogisk lokalitet. Formålet er også å bevare et særpreget område med spesiell naturtype og stor variasjon i vegetasjonstyper knyttet til kalkrike kambrosilurrområder. Reservatet er også viktig som hekke- og fødesøkområde for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 509 daa, hvorav ca. 274 daa er landareal.

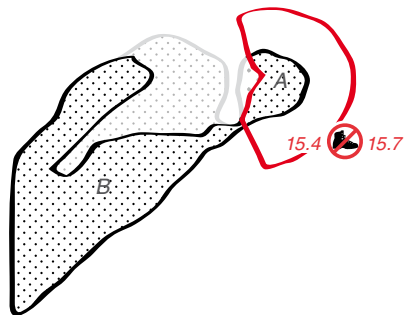

Husbergøya ligger sentralt i nordre del av Bunnefjorden. Det er en temmelig høyreist øy bestående av kambrosilurbergarter med typelokalitet for en geologisk formasjon kalt Husbergøyaformasjonen av ordovicisk alder. Øya har kalkfuruskog, med mye berberiss-, nype og slåpekratt i den ulendte sørskråningen der sjøfuglene hekker. Det er spesielt gråmåke, men også en økende andel sildemåke i kolonien. Fiskemåke hekker i brattskrenten i vest. Det hekker grågås og et økende antall hvitkinngås mellom buskene i skrentene i sørøst. På Husbergkalven i øst hekker noe fiskemåke og hvitkinngås, hvor det også er ferdselsforbud i hekkeperioden. To hus på øya benyttes til kommunalt ungdomsarbeid, og et som kystledhytte for Oslofjordens Friluftsråd. Tidligere var det en fiskeforedlingsfabrikk her.

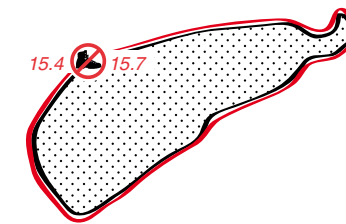
Fredet 27. juni 2008.

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt naturområde med sitt geologiske og biologiske mangfold i form av naturtyper, arter og naturlige økologiske prosesser. Delområde B, jf. vernekartet, har særskilt vitenskapelig betydning ved at det er typelokalitet for den geologiske Husbergøyaformasjonen, og er egenartet på grunn av unike plantesamfunn. Delområde A, jf. vernekartet, har en artsrik sjøfuglfauna.

Området dekker et totalareal på ca. 52 daa, hvorav ca. 39 daa er landareal.

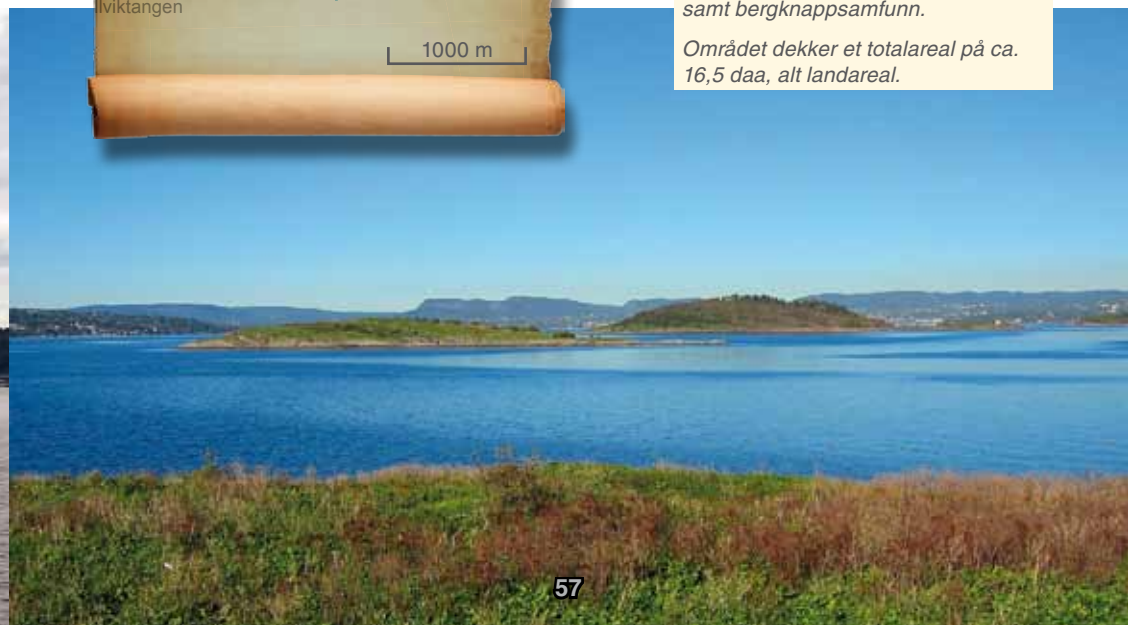
Skjælmholmene er de to sørligste av øyene nord i Bunnefjorden. Begge holmene er avlange i nordøst-sørvestlig lengde, dvs. parallelt med kambrosilurberggrunnens strøkretning. Begge holmene har en bratt nordvestside i form av den lyse, massive kalksteinen fra slutten av ordoviciumtiden. Deler av reservatets nordside er planert ut da det var en gammel sildemelsfabrikk på holmen, som er gressbevokst med enkelte busker. Skjælmholmene huser en varierende mengde sjøfugler, og tidvis finnes en stor hettemåkekoloni på nordvestsiden, mens det er vanligere å finne gråmåke og fiskemåke over resten av holmen. Skjælmholmene huser en betydelig andel gjess, og både grågås, kanadagås og, fremfor alt, hvitkinngås hekker i reservatet.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med naturreservatet er å bevare en tilnærmet urørt holme, samt tilgrensende sjøområder, med det naturlige tilknyttede plante- og dyreliv. Området er egenartet ved å ha særlig verdi som hekkeområde for sjøfugl, og har videre en fin tørrevegetasjon med innslag av guanovegetasjon, samt bergknappsamfunn.

Området dekker et totalareal på ca. 16,5 daa, alt landareal.

KNERTEN

NATURRESERVAT

29

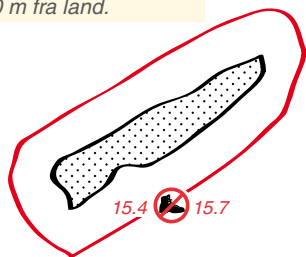

Knerten er den ytterste, og derfor den mest værhardt beliggende, av holmene i Steilene rett vest for Nesodden. På Nesodderlandet er det grunnfjellsbergarter, men Steilene består av kambrosilur. Det går en voldsom forkastning som avgrensner det geologiske Oslofeltet mellom disse. Nesoddens vestsida viser tydelig forkastningsplanet. Knerten huser en av de første virkelig store hettemåkekoloniene i indre Oslofjord, og er den lokaliteten som først ble overtatt av stormåkene gråmåke og sildemåke. Sommerstid ligger store flokker med ærfugl på utsiden. På holmen hekker også en økende mengde gjess, først og fremst hvitkinngås.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 50 daa som omfatter øya Knerten og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

TUSKJÆR

FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

30

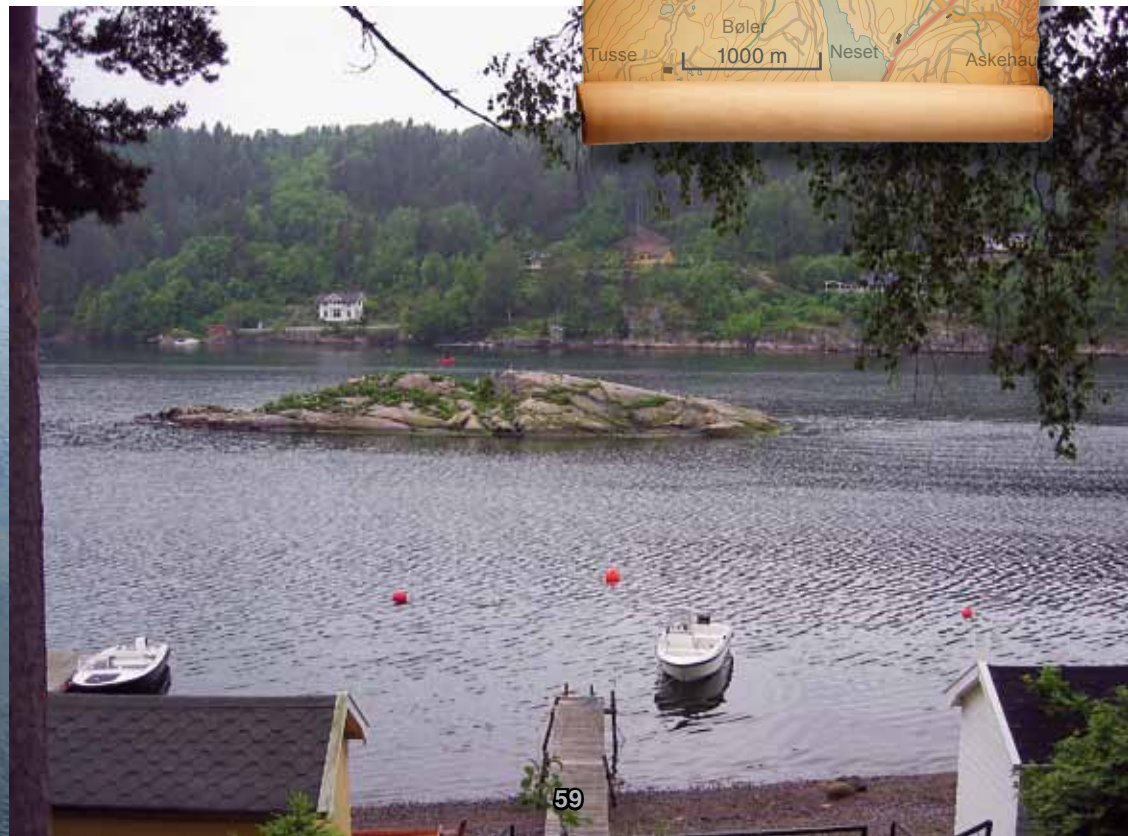
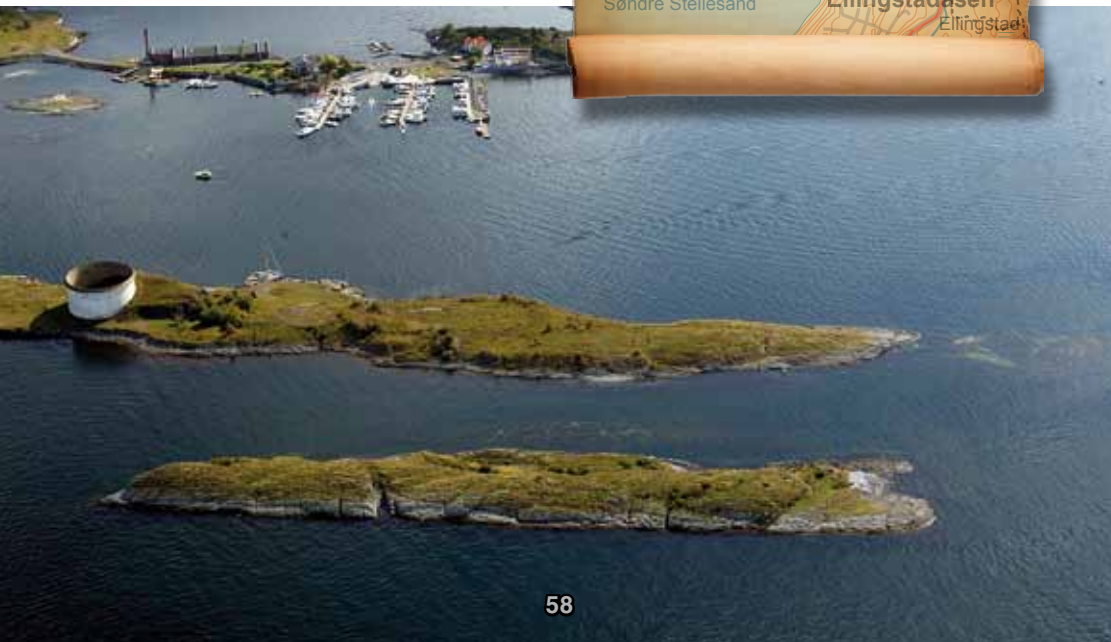

Tuskjær er et høyt rundsua som fikk sin form under istiden. Skjæret ligger syd for Kjærnes i Bunnefjordens indre del, og består av en granittisk gneis med sparsom vegetasjon. Skjæret er en svært viktig hekkeholme i denne delen av fjorden. I tillegg til fiskemåke hekker det hovedsakelig hettemåke på de høyere delene.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 15 daa, herav ca. 0,9 daa landareal.

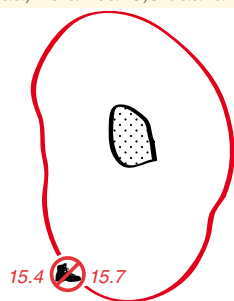

Flatskjær ligger inne i Bunnefjordens indre del. Navnet er beskrivende: et flatt skjær med grunner omkring, særlig inn mot bukta Skorva i øst. Skjæret består mest av løsmasser i form av grus, med en skjermende vegetasjon sentralt. Flatskjær har en betydelig hette-måkekoloni, og en av indre Oslofjords aller største makrellternekolonier.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekke-område for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 19 daa, herav ca. 0,9 daa landareal.

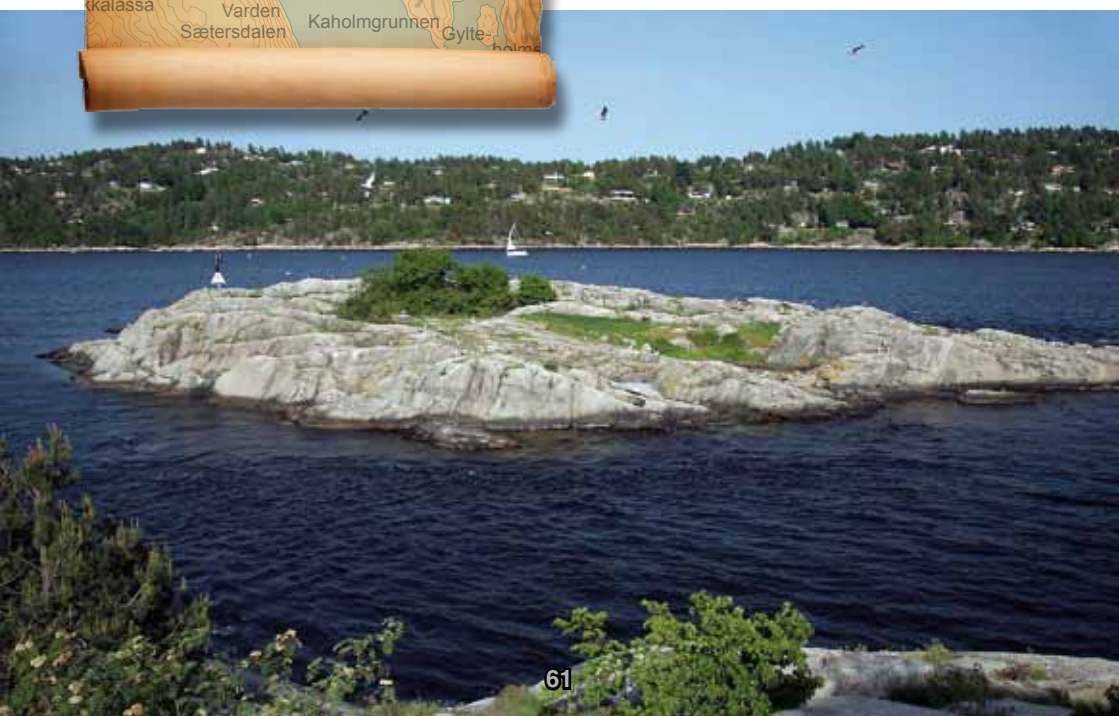
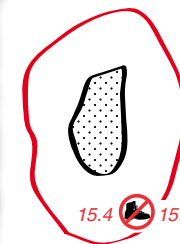

Askeskjæra er navnet på fire holmer mellom Håøya og fastlandet mot Hallangstangen. Holmene er ganske høye og består av granittisk gneis. Det er en god del vegetasjon i form av løvtrær og busker på alle skjærene unntatt det nordøstre, som er naturreservat. Her er det bart fjell som omkranser en dyp dalrevne med buskas. Reservatet er en av de største hekkelokalitetene i indre Oslofjord for stormåkene gråmåke, sildemåke og svartbak. Det hekker også mye ærfugl på skjæret.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 23 daa som omfatter øya Nordøstre Askeskjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land med følgende unntak: Mot vest følger grensen strandlinjen til nordre Askeskjær.

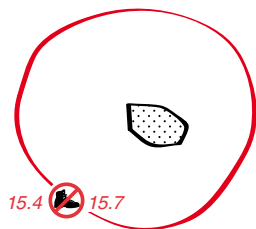

Storskjær i Frogn ligger godt beskyttet inne i selve Hallangspollen. Det blankskurte skjæret av granittisk gneis har nesten ingen vegetasjon. Av sjøfugler hekker det mest hette-måke, men også en del fiskemåke og makrellterne. Knoppsvane hekker i Hallangspollen, og ofte ligger reiret på Storskjær.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekke-område for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 13 daa, herav ca. 0,5 daa landareal.

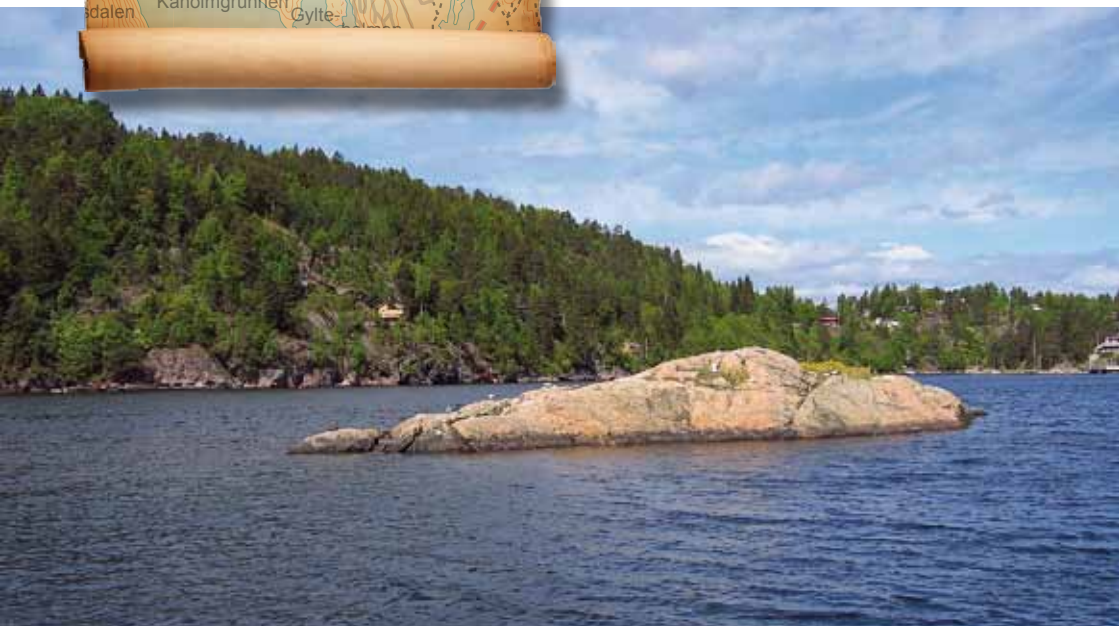
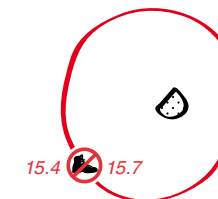

Stakaskjær er et blankskurt lite skjær av granittisk berggrunn ved Furuholmen i Hallangspollen. Det er nesten vegetasjonsløst, og bare vinterkarse stikker seg synlig fram i noen mindre bergsprekker. Vinterkarse er en plante som tolererer det kraftige gjødseltilskuddet som sjøfuglene sørger for. Det pleier å hekke tett med hettemåke her, men det forekommer også fiskemåke, makrellterne, ærfugl og en og annen tjeld.

Fredet 19. juni 2009.

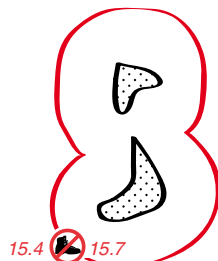
Formålet med biotopvernområdet er å beskytte en viktig holme for sjøfugler mot forstyrrelser i hekketiden.

Området dekker et totalareal på ca. 11 daa, herav ca. 0,3 daa landareal.

Småskjær ligger værhardt til ute i Drøbaksundet, og er en del av en morenerygg som danner en grunne utenfor Storsand. I nord består skjæret av fast gneis, med et smalt eid i sør over til et flatt grus- og steinsatt skjær med noe vegetasjon. Den nordre delen har en variert sjøfuglsammensetning av hettemåke og fiskemåke, mens stormåker som gråmåke og sildemåke har overtatt mesteparten av morenegrunnen. Småskjær synes å fungere som et hvileskjær for stadig flere storskarv. Det skal ha hekket steinvender på skjæret noen år tidlig på 2000-tallet.

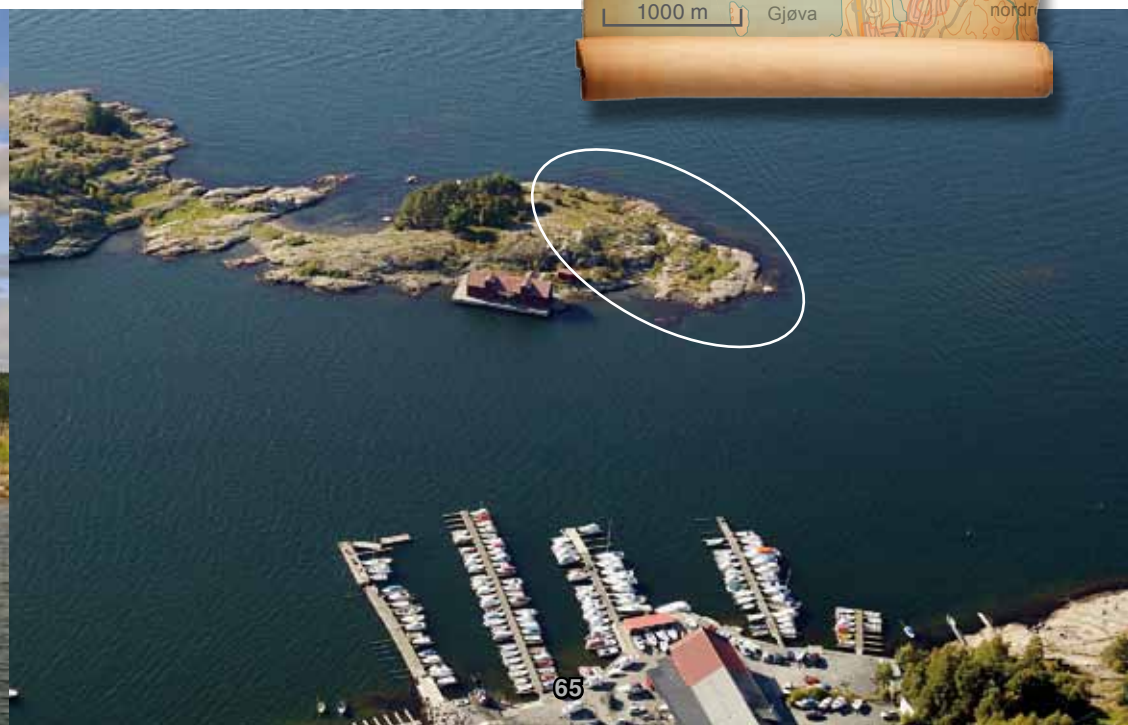
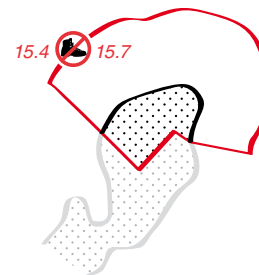

Fredet 19. juni 2009.
 Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.
 Området dekker et totalareal på ca. 26 daa, herav ca. 1,4 daa landareal.

Sauholmene ligger i Sonsbukta rett utenfor Son, og er en kupert holme av granittisk gneis. Det er bare den nordre delen som har fuglelivsfredning, mens det i sør er avsatt areal til friluftsliv- og kulturvernformål. Av sjøfugl er det særlig hettemåke og fiskemåke som dominerer samt en del makrellterne.

Fredet 19. juni 2009.
 Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.
 Området dekker et totalareal på ca. 19 daa, herav ca. 4,6 daa landareal.

MØLEN

NATURRESERVAT

37

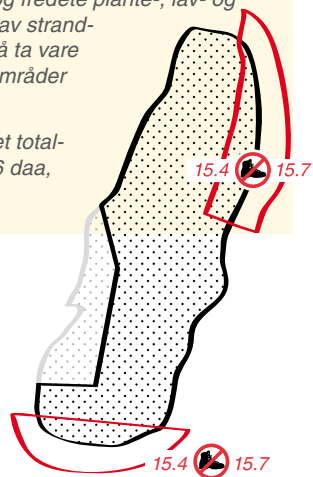

Mølen ligger godt ute i Breidangen, og er Hurums og Buskeruds sørligste punkt. Den langstrakte øya ligger på en undervannsrygg som kommer opp i dagen som en nord-sørgående grunnfjellsøy, og består av gneis med mørke bånd av metamorf doleritt og amfibolitt. Navnet Mølen kommer av ordet mol eller mæl som betyr steinbanke. Øya har kulturminner i form av gravrøysler fra bronsealderen og steingjerder fra munkenes tid. I vest er det edelløvskog med en velutviklet lindeskog, mens østsiden er furudominert. Misteltein forekommer i rikt monn. Det finnes også flere sjeldne insekt- og edderkopparter. Den sørvestlige delen er friluftsområde. En stor stormåkekoloni med fiskemåke, gråmåke og sildemåke finnes i nordøst. Underlig nok ligger store deler av hekkeplassene delvis godt inne i en litt åpen del av furuskogen. Det hekker en god del ærfugl på Mølen.

Fredet 9. desember 1977.

Formålet med naturreservatet er å bevare en tilnærmet urørt øy, samt tilgrensende sjøområder, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Formålet er særlig å bevare en velutviklet og særpreget lindeskog, en rekke sjeldne, sårbare og fredete plante-, lav- og insektarter, deler av strandvegetasjonen og å ta vare på viktige hekkeområder for sjøfugl.

Området dekker et totalareal på ca. 225,6 daa, herav ca. 185 daa landareal.

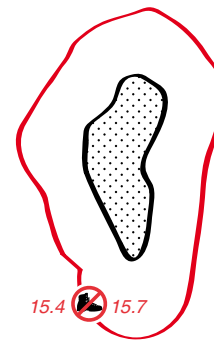
ERTSVIKSKJÆR

NATURRESERVAT

38

Ertsvikskjær ligger i utkanten av Ertsvika og Sandbukta helt sør på Hurumlandet. Skjæret ligger nord-sør og består av røykengranitt, med en del gressvegetasjon og noen busker og små trær. Opprinnelig hadde Ertsvikskjær en meget viktig fiskemåkekoloni og den viktigste sildemåkekolonien i indre og midtre Oslofjord. I dag er lokaliteten dominert av gråmåke og ærfugl med et godt innslag av sildemåke og svartbak.

Fredet 15. desember 1978.

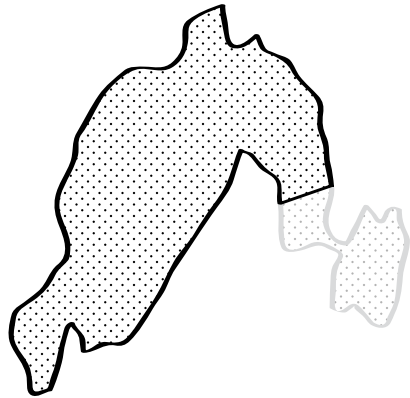
Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 40 daa som omfatter øya Ertsvikskjæret med tiliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

Ranvikholmen (eller Ramvikholmen) ligger sør for Tofte, og består av selve Ranvikholmen med noen mindre skjær på sørsiden, og en naken kalv i øst. Kalven er friluftsområde. Sundet mellom selve holmen og kalven er gjenfylt, og det er laget en lun havn. Holmen består av dypbergarten gabbro fra permisk vulkanisme, og var tilførselsrør til en vulkan. Her finnes en god del skog, særlig viktig er furu- og lindeurskogen. Området er botanisk verneverdig og har verdifulle insekthabitater, og er bare i liten grad hekkeholme for sjøfugl, selv om det forekommer spredte par gråmåke samt tjeld og ærfugl på sørsiden. Tidligere huset Ranvikholmen en spesielt viktig fiskemåkekoloni.

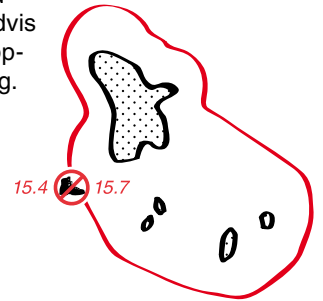
Fredet 14. desember 2007.

Formålet med naturreservatet er å ivareta et område som har et stort botanisk arts mangfold og som er voksested for den spesielle naturtypen lindeurskog. Området har særskilt vitenskapelig betydning gjennom verneverdige insekthabitater og lavararter. Fredningen innebærer også ivaretagelse av hekkebiotoper for sjøfugl.

Området dekker et areal på ca. 80 daa, der alt er landareal.

Vealøs er en liten holme beliggende mellom Ranvikholmen og Tofteholmen. Det er noen mindre skjær i umiddelbar tilknytning i sørøst. Silurisk skifer og kalkstein er her påvirket av den mørke dypbergarten gabbro fra permisk vulkanisme. Det er noe busker og kratt på holmen, og bare noen få trær – derav navnet. Kysten har en brattkant i vest, og en strand i øst. Vealøs har en meget viktig gråmåke- og spesielt sildemåkekoloni. Det hekker godt med ærfugl på Vealøs, som er den eneste lokaliteten med hekkende hvitkinngås i Breidangen (fra og med 2001). Tidvis hekker også grågås på holmen, og siden 2003 også knopp-svane. Det er ofte storskarv å se på småskjærene omkring.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med naturreservatet er å bevare en tilnærmet urørt holme, samt tilgrensende sjøområder, med det naturlige tilknyttede plante- og dyreliv. Området er egenartet ved å ha særlig verdi som hekkeområde for sjøfugl. Formålet gjelder også viktige sårbare og fredete botaniske forekomster.

Området dekker et totalareal på ca. 131,7 daa, herav ca. 14,6 daa landareal.

TOFTEHOLMEN

NATURRESERVAT

41

Tofteholmen ligger sør for Tofte. Det er en øy bestående av silurisk skifer og kalkstein i øst, påvirket av den mørke dypbergarten gabbro fra permisk vulkanisme. Holmen var tilførselsrør til en vulkan. Det er mye skog på øya, en rik flora og varmekjære arter. Holmen ble fredet i 1919 som en av de aller første naturfredninger i Norge, og var da Oslofjordens

innerste lokalitet for ærfugl, før arten spredte seg innover i fjorden. Det er fortsatt gode tall på som hekkende og beitende ærfugl langs Tofteholmens strender. Det hekker en del sjøfugl på øya. Mest gråmåke og sildemåke samt fiskemåke og noe svartbak. Som regel ligger sjøfuglkoloniene på sørspissen, men dels også på østsiden.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med naturreservatet er å bevare en tilnærmet urørt holme med geologiske verneverdier, stort botanisk arts mangfold med mange sjeldne arter og et viktig hekkeområde for sjøfugl. Formålet omfatter også sjeldne insekt- og lavarter.

Området dekker et totalareal på ca. 117,2 daa landareal.

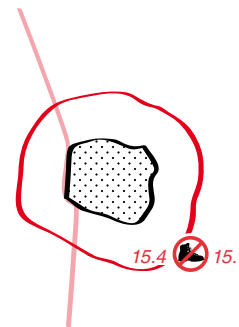
SALTSKJÆR

BIOTOPVERNOMRÅDE

42

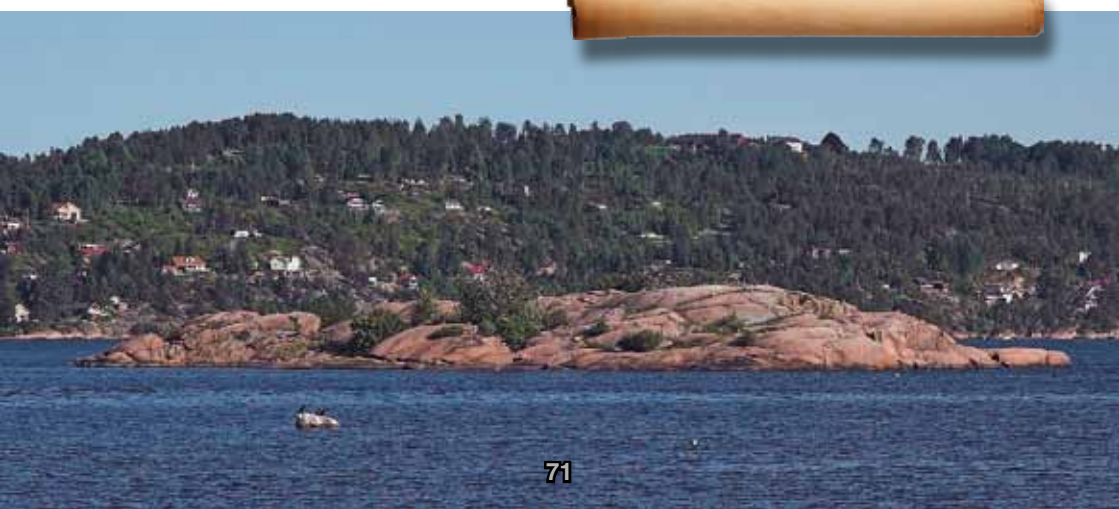
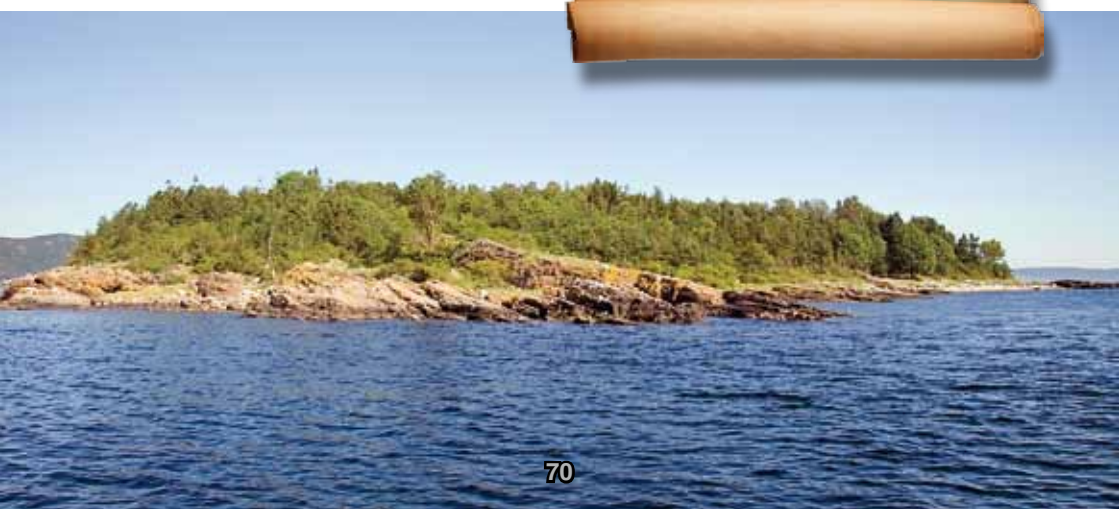
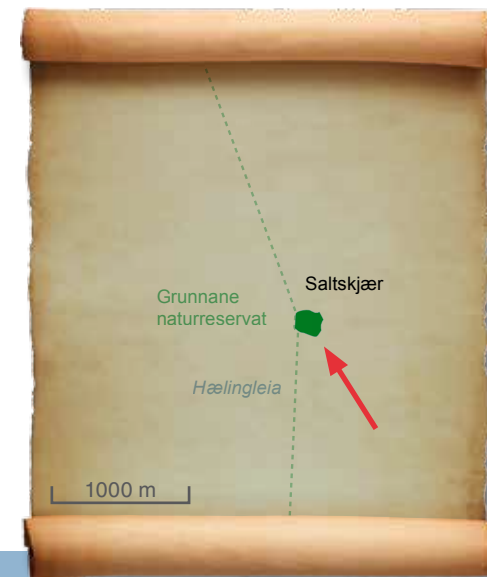
Saltskjær ligger i Drammensfjorden sør for Svelvik, og avgrenser naturreservatet Grunnane i øst (et gruntvanssområde i Svelvik kommune, fredet 1981). Bergarten er drammensgranitt, og skjæret har relativt lite vegetasjon, men det er noen trær midt på øya. På Saltskjær hekker en god del stormåkepar, først og fremst gråmåke. Her finnes også kanadagås og tjeld. Storskarv og gråhegre er ofte å se i gruntvansområdet i vest og nord. For øvrig hekket storskarv her, som første lokalitet i Buskerud, i 2008. Grunnane er et viktig overvintringsområde for sangsvane, mens knoppsvane er å se sommerstid. Området har også en viss betydning som trekklokalitet for andefugl.

Fredet 19. juni 2009.

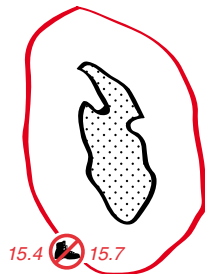
Formålet med biotopvernområdet er å beskytte en viktig holme for sjøfugler mot forstyrrelser i hekketiden.

Området dekker et totalareal på ca. 38,5 daa, herav ca. 8,9 daa landareal.

Storskjær i Hurum ligger sør for Småskjær, utenfor Storsand. Skjæret er en høyreist holme av granittisk gneis med dype, krattbevokste revner mellom glattskurte svaberg. En trang, steinete bukt trenger seg inn i nordvest. Opprinnelig var Storskjær en hette- og fiskemåkekoloni, men ble tidlig overtatt av stormåkene gråmåke, sildemåke og svartbak. Det hekker en betydelig mengde ærfugl på Storskjær.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 30 dekar som omfatter øya Storskjær med tilliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

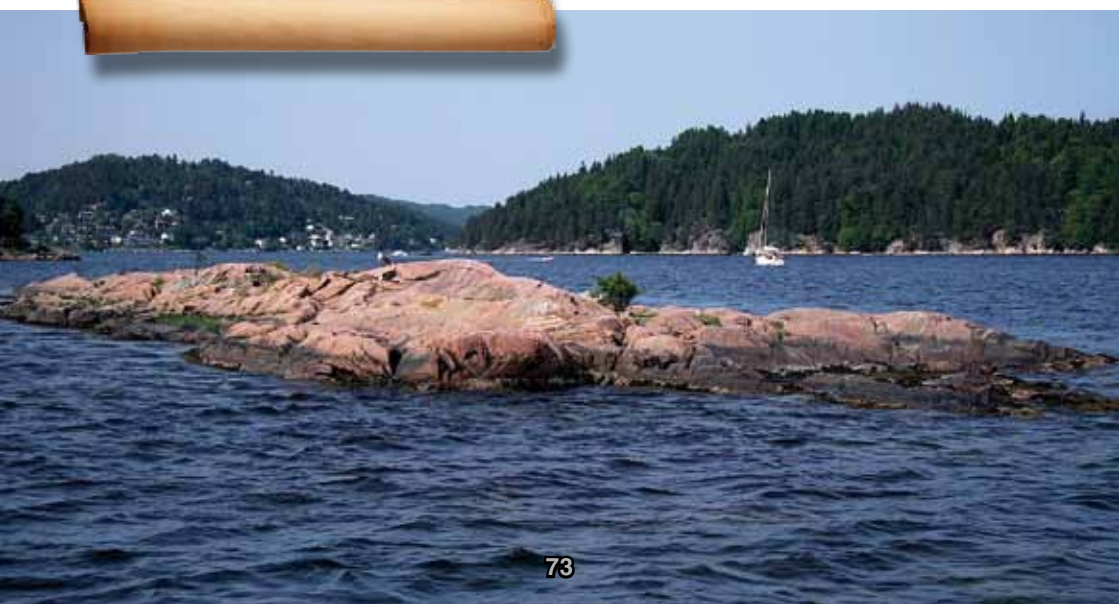
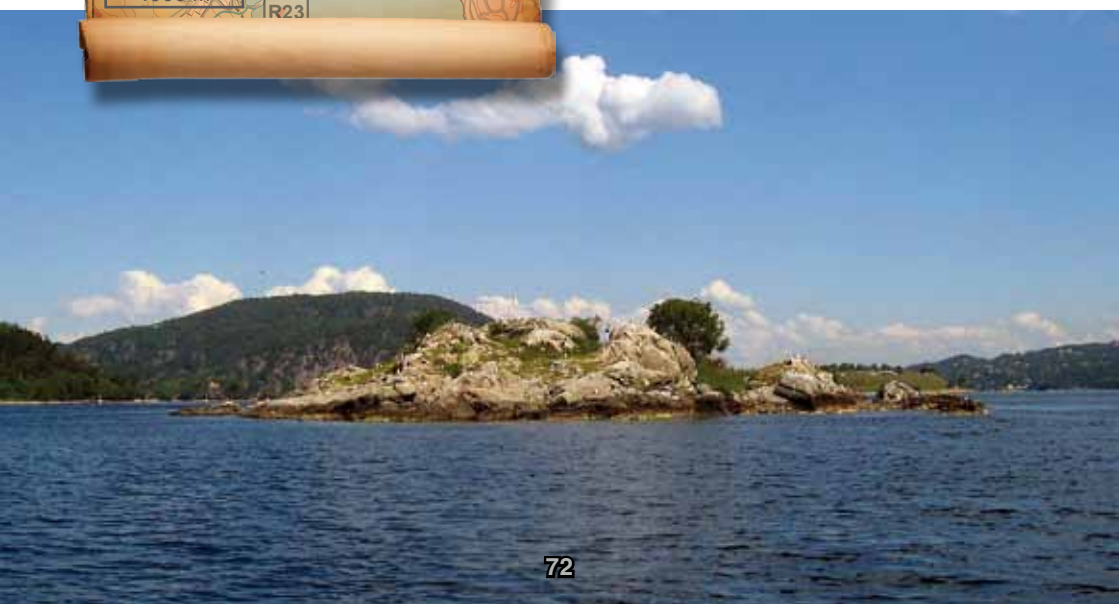
De to Hjelpskjæra ligger mellom Torvøya og Hjelp nord for Sætre. Bergarten er drammensgranitt og er derfor karakteristisk rødfarget. Det er nesten ikke vegetasjon på skjærene. En varierende mengde hettemåke hekker på skjærene, og tidvis en god del makrellterne. Særlig det østre skjæret har huset en del sjøfugl de siste årene.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med biotopvernområdet er å beskytte viktige holmer for sjøfugler mot forstyrrelser i hekketiden.

Området dekker et totalareal på ca. 19,4 daa, herav ca. 2 daa landareal.

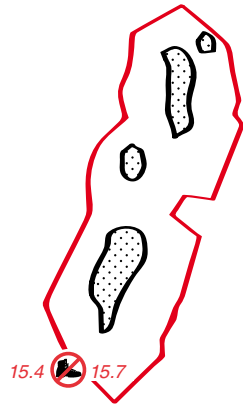

Sundbyholmene ligger mellom Båtstø og Håøya og består av to store holmer med en mindre holme imellom samt et lite skjær i nordøst. Bergarten er røykengranitt, noe som gir lokaliteten en mer svabergformet topografi enn holmene lenger inn i fjorden. Både den nordre og den søndre holmen har noe vegetasjon med busker, mens den midtre er naken. Det står en fyrlykt på den nordre holmen. Opprinnelig var Sundbyholmene hettemåke- og makrellternekolonier, men ble snart overtatt av stormåkene gråmåke, sildemåke og svartbak, og er fjordens største til nest største stormåkekoloni. Sundbyholmene har indre Oslofjords aller største ærfuglkoloni, og det ligger ofte ærfugl fra Sundbyholmene og nordover til grunnene ved Høvikskjær.

Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

Området dekker et areal på ca. 60 dekar som omfatter de 3 Sundbyholmene med tiliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

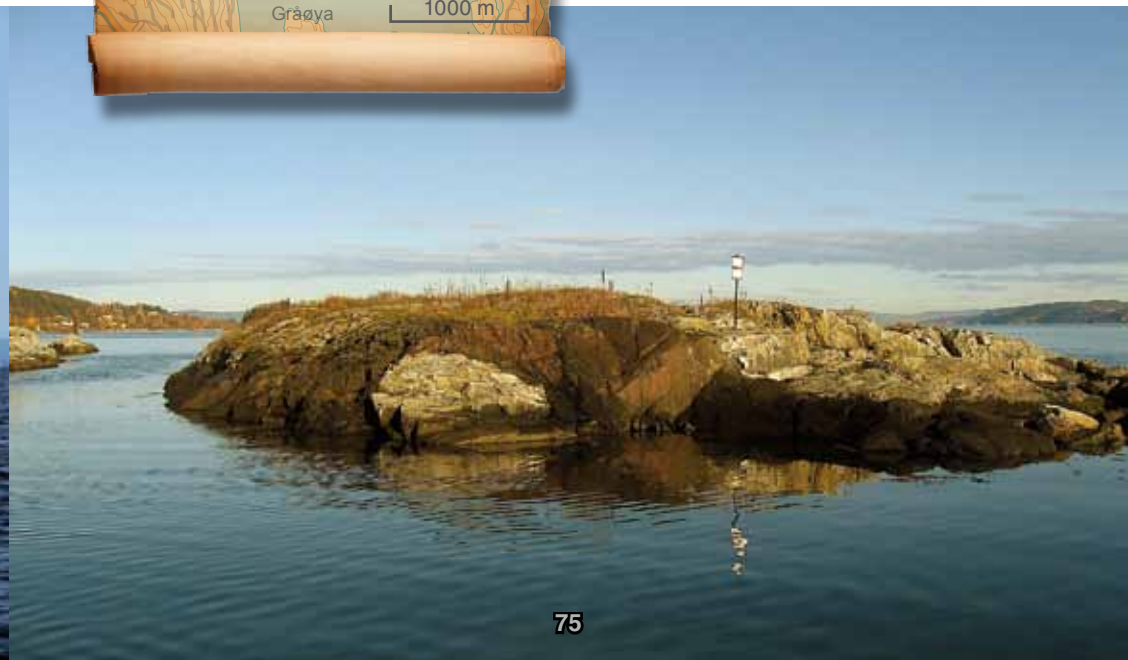
Demmekilskjæra er to små skjær kloss inntil land utenfor Demmekilen mellom Høvik og Båtstø. Skjærene er avlange i nord-sørretning, og består av røykengranitt nesten uten vegetasjon. Det hekker en del hettemåke og fiskemåke på skjærene, særlig på det ytre skjæret, samt varierende mengder makrellterne. Det var tidligere en fast, fjordhekkende toppandbestand i denne delen av fjorden, men den siste hekkingen som er kjent var på Demmekilskjæra i 1989.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med biotopvernområdet er å beskytte viktige holmer for sjøfugler mot forstyrrelser i hekketiden.

Området dekker et totalareal på ca. 11 daa, herav ca. 1 daa landareal.

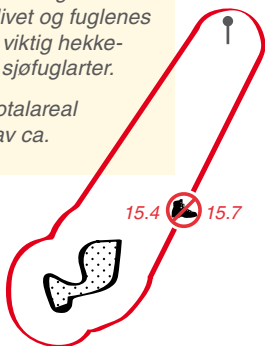

Høvikskjæra utenfor Høvik er et lavt, todelt skjær med et eid som er farbart på lavvann. Det er langgrunt mot en stake i nordøst. Skjæret har noe gress- og tornebuskvegetasjon og det er steinete med flyttblokker på sørsidene. Opprinnelig var Høvikskjæra en hettemåke- og makrellternelokalitet, men ble tidlig overtatt av stormåkene gråmåke, sildemåke og svartbak. Tidligere hekket det toppand på skjæret. I dag har Høvikskjæra en god ærfuglkoloni, og ærfuglflokker er ofte å se på grunnene nord for skjæret.

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med fuglefredningsområdet er å ta vare på fuglelivet og fuglenes livsmiljø knyttet til et viktig hekkeområde for en rekke sjøfuglarter.

Området dekker et totalareal på ca. 67,7 daa, herav ca. 4,5 daa landareal.

Dyna er en fellesbetegnelse for fire små skjær utenfor Grundvik nord for Nærnes. Dyna og det lille skjæret Puta ligger lengst i sør. De andre er Flåskjær i øst og Skurven i vest. Alle skjærene hører til naturreservatet. Skjærene er små, flate, vegetasjonsløse kambrosilurskjær, men Skurven i nordvest er sterkt påvirket av en forkastning mot grunnfjellet på land, og er derfor meget forreven. Opprinnelig var det mest hettemåke og makrellterne som hekket på disse skjærene, og mest på selve Dyna. I dag er det mest fugl på Skurven, normalt mest hettemåke. Bestanden har vært noe redusert de seneste årene slik at skjærene mest fungerer som hvileskjær.

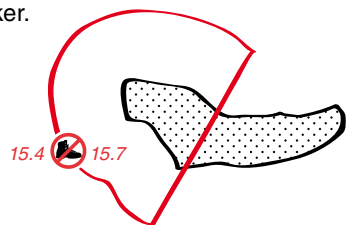
Fredet 15. desember 1978.

Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkplasser.

Området dekker et areal på ca. 40 dekar som omfatter til sammen 3 områder i tilknytning til de 3 øyene Dyna, Skarven og Flaaskjær med tiliggende skjær og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land.

Geitungholmen ligger utenfor Slemmestad. Det går en stor forkastning i sundet mellom grunnfjellet på fastlandet og kambrosilurbergartene på øya, som er fredet på grunn av interessant geologi og verdifullt plante- og fugleliv. Den vestre delen har ferdselsforbud i hekkeperioden. En bred nord-sørgående rombeformet gang danner det høyeste punktet. Fra sjøsiden i øst ser man at berglagene folder seg. På den høyeste delen av holmen er det noe gress- og buskvegetasjon. Den vestre, bratteste delen er dominert av hekkende hettemåke og fiskemåke, ofte med en god del makrellterne på alunskiferen nederst. På østsiden, der holmen er mer avrundet, hekker noen gråmåker.

Grafisk design og layout

Tenkehetta v/ Håkan Billing

Tekster

Morten Bergan, Jon A. Markussen, Håkan Billing

Fotografer

Trond Haugskott: fugletegninger på forsiden

Tomasz G. Sienicki: forside
Øyvind. W.M. Bjorbækmo: bakside

Espen Andersen: første oppslag (tatt fra Ormøya med Ulvøya til venstre)

Jon A. Markussen: Langskjær verneskilt (s. 5), «Skauern» (s. 6), Gåsøya (s. 37), blomsterprakt (s. 44), fiskemåke (s. 79)

Roy Mangersnes: svartbak (s. 7)

Stig Brathaug: gråmåke (s. 38–39 midtoppslag)

Fotografer, fuglesidene

Marit Bache: sildemåke
Morten Bergan: hvitkinngås, gravand, stokkand, tjeld, gluttsnipe

Bård Bredeesen: hettemåke, makrellterne

Per Morten Groth: strandsnipe

Per Gylseth: dverglo

Ketil Knudsen: siland, småspove

Jostein Myre: myrsnipe

Lasse Nikolaisen: storskarv

Gunnar Numme: knoppsvane

Atle Qvale: grågås, kanadagås, toppand, vipe, fiskemåke

Bjørn Harald Rinden: storskarv

Éric Roualet: sandlo

John Sandøy: ærfugl, kvinand, rødstilk, gråmåke

Sondre Ski: svartbak

Kjell Sigurd Strandenes: gråhegre

Fotografer, lokalitetene

Morten Bergan: Hvalskjæret, Kavringen, Nordøstre Askeskjær, Storskjær (Frogn), Mølen, Ertsvikskjær, Vealø, Tofteholmen, Hjelpskjæra, Sundbyholmene, Høvikskjæra, Dyna

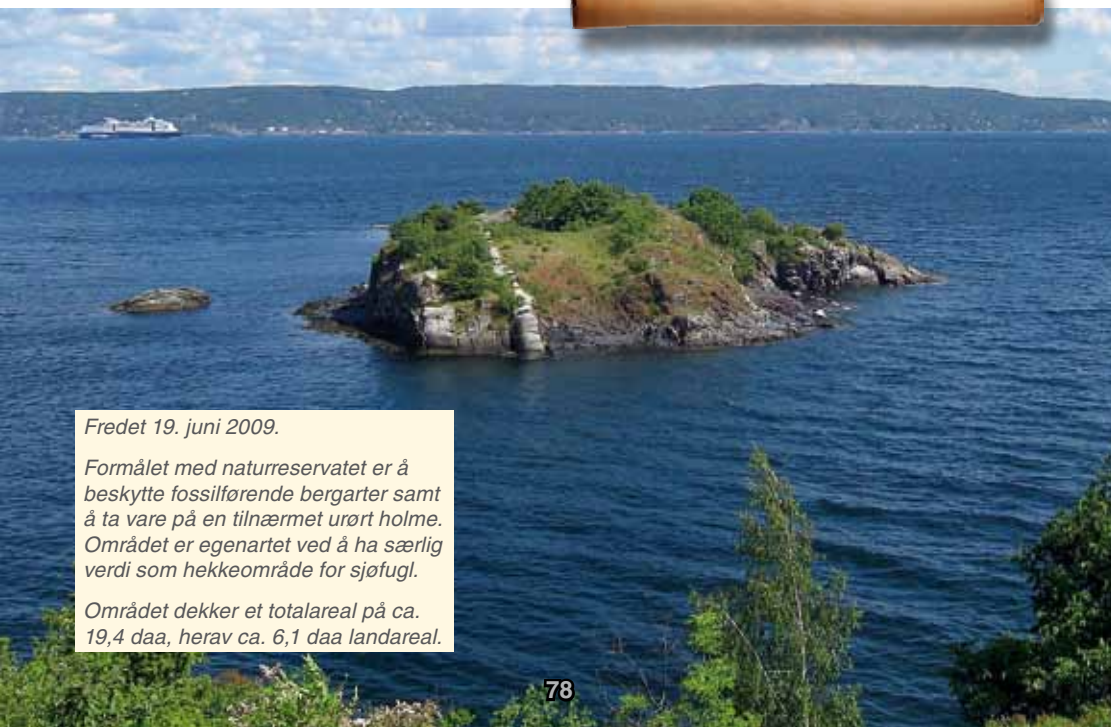
Frode Bye: Saltskjær

Sven Dahlgren: Ranvikholmen
Hans Lennart Lindkjølen: Storskjær (Hurum), Demmekilskjæra, Geitungholmen

Jon A. Markussen: Rogneskjær, Borøyskjær, Prinse- skjær, Selskjær, Langskjær, Alv, Nakkeskjær, Galteskjær, Bleikøyalven, Husbergøya, Nordre Skjælholmen, Tuskjær, Flatskjær, Stakaskjær, Småskjær

Fjellanger Widerø: Kråkholmen, Lille Bjerkøyskjær, Terneholmen, Ulykkesskjær, Ulvungene, Mellemskjær, Terneskjær, Svartskjæra, Sandholmen, Ytre Vassholmen, Møkkalassene, Dokkskjæret, Lagmannsholmen, Kaffeskjær, Knerten, Nordre Sauholmen

Terje M. Wivestad: Malmøy- skjær, Kaninøya, Hertugskjær

Fredet 19. juni 2009.

Formålet med naturreservatet er å beskytte fossiltførende bergarter samt å ta vare på en tilnærmet urørt holme. Området er egenartet ved å ha særlig verdi som hekkeområde for sjøfugl.

Området dekker et totalareal på ca. 19,4 daa, herav ca. 6,1 daa landareal.

Mai 2011

